

GRSociaal
Sociale Dienst Drechtsteden X Drechtwerk

Primaire begroting 2024-2027

Gemeenschappelijke Regeling Sociaal

CONCEPT

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding	3
1.1 Voorwoord	3
1.2 Budgettaire kaders en uitgangspunten.....	5
1.3 Samenvatting financiële resultaten	6
2 Programmabegroting	10
2.1 Opgave Bestaanszekerheid versterken	10
2.2 Opgave Ontwikkelen naar werk	14
2.3 Opgave Zorgen voor ondersteuning.....	20
2.4 Bedrijfsvoering	25
2.5 Algemene dekkingsmiddelen	27
2.6 Vennootschapsbelasting	27
3 Paragrafen	28
3.1 Weerstandsvermogen en risicomanagement.....	28
3.2 Onderhoud kapitaalgoederen	31
3.3 Financiering	32
3.4 Bedrijfsvoering	35
3.5 Verbonden Partijen.....	38
3.6 Openbaarheidsparagraaf.....	45
4 Financiële begroting	46
4.1 Overzicht van lasten en baten	46
4.2 Toelichting lasten en baten.....	47
4.3 Financiële positie	48
4.4 Verdeelsleutels	51
4.5 Investeringsplan	52
5 Vaststelling	53
Bijlagen	54
Bijlage A Bijdragen per gemeente per Opgave	54
Bijlage B Bijdragen per gemeente per taakveld	55
Bijlage C Overzicht van lasten en baten per taakveld.....	56
Bijlage D Meerjarenbijdrage per gemeente per taakveld	57
Bijlage E Ramingsuitgangspunten per Opgave.....	58
Bijlage F Beleidsindicatoren	63
Bijlage G Begrotingssubsidies	64

1 Inleiding

1.1 Voorwoord

Voor u ligt de primaire begroting 2024 van de GR Sociaal. Het is het tweede jaar dat Drechtwerk onderdeel uitmaakt van de begroting van de GR Sociaal. Daarmee hebben beide organisatieonderdelen, Sociale Dienst Drechtsteden en Drechtwerk, een plek gekregen in deze begroting.

Op basis van het 'Financieel Kader' is voorafgaand aan het uitwerken van deze begroting samen met gemeenten een uitgangspuntennotitie en een beleidsagenda opgesteld. Die twee stukken zijn besproken en daarna vastgesteld in het Algemeen Bestuur begin 2023. De uitgangspunten zijn onverkort opgenomen in de bijlagen bij deze begroting. De prognoses in deze begroting zijn gebaseerd op deze vastgestelde uitgangspunten en bevatten geen beleidswijzigingen.

Voor beleidsvoorstellen die voortkomen uit de beleidsagenda of die op verzoek van het bestuur zijn opgesteld naar aanleiding van actuelere ontwikkelingen geldt dat deze eerst voor besluitvorming zullen worden voorgelegd, en pas dan verwerkt zullen worden in de begroting. Wanneer er tussen het opstellen van deze begroting en de daadwerkelijke besluitvorming informatie beschikbaar komt, bijvoorbeeld vanuit het Rijk of het CPB, die significante gevolgen heeft voor de prognoses, zullen wij in een aparte oplegger het bestuur hierover informeren met eventueel een voorstel tot aanpassing van de voorliggende begroting.

De opgaven zoals deze vastliggen in de Regionale Visie Sociaal Domein zijn de basis voor de activiteiten van de GR Sociaal. De ambities die daarin zijn opgenomen en gezamenlijk met onder andere gemeenten zijn geformuleerd, zijn nog steeds actueel en vormen ook de basis waarlangs deze begroting is opgebouwd. In 2024 willen we gaan werken met een vernieuwde manier van doelstellingen, jaarlijkse activiteiten en prestatie-indicatoren die, waar dit zinvol is, ook een plek zullen gaan krijgen in de primaire begroting vanaf 2025.

Het opstellen van een begroting gaat gepaard met vooruitkijken en is in die zin altijd onzeker. In de huidige context zijn er meerdere factoren die een onzekere invloed hebben. Sinds maart 2020, het begin van de coronacrisis, is de conjuncturele ontwikkeling uitermate lastig te prognosticeren. Anno 2023 geldt dit nog steeds en blijft de economische situatie instabiel, met hoge inflatie, fundamentele aantasting van de koopkracht van een grote groep huishoudens, oorlog binnen de Europese grenzen, een groeiende vluchtelingenstroom uit derde landen en de nodige binnenlandse strubbelingen die de samenleving en de economische ontwikkeling verder onder druk dreigen te zetten. Zorgwekkend zijn ook de signalen dat veel ondernemers begin 2023 niet kunnen voldoen aan de terugbetaling van de ontvangen coronasteun. Dit gaat met name over de landelijke regeling Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW). Welke impact dit heeft, in hoeverre bij de afwikkeling coullance wordt betracht en welke gevolgen dit gaat hebben voor de arbeidsmarkt valt nog niet te voorzien.

Aan de andere kant zien we dat de verwachte recessie in de tweede helft 2022 is uitgebleven en dat de economische groei over heel 2022 met 4,5% een stuk hoger was dan verwacht. Prognoses van de geijkte adviesorganen (CPB, DNB en CBS) waarop we ons mede baseren, bleken en blijken door al dit soort ontwikkelingen in het huidige tijdsgewricht maar een beperkte houdbaarheid te hebben. In (de aanloop naar) 2024 zullen we de conjuncturele ontwikkelingen nauwgezet blijven volgen en verwerken in actuele vooruitzichten voor de opgave Versterken Bestaanszekerheid.

Hoewel de prognose van de DNB, met een verwachte economische groei van 0,8% in 2023 en 1,6% in 2024, ook voor de toekomst een positief beeld schetst is de huidige economische situatie nog instabiel door de oorlog in Oekraïne en de oplopende geopolitieke spanningen. De economische groei in 2022 heeft er tevens tot geleid dat de werkloosheid in het tweede kwartaal van 2022 een historisch laag niveau van 3,3% heeft bereikt. In het spanningsveld tussen enerzijds een hogere economische groei en een historisch lage werkloosheid manifesteerde zich echter ook een record in de krapte op de arbeidsmarkt met een verhouding van 143 vacatures op elke 100 werklozen medio 2022 (CBS). Die krapte zien we ook terug binnen de opgave Zorgen voor Ondersteuning en het aantal vacatures bij zorgaanbieders.

Een gespannen arbeidsmarkt kent ook een hoge mate van concurrentie. Dat betekent dat de positie van onze doelgroep in een gespannen arbeidsmarkt niet direct een voordeel halen ook al lijkt dat op het eerste gezicht wel zo omdat er veel vacatures zijn.

Doorkijk per opgave

Voor de opgave Versterken Bestaanszekerheid blijven we de dienstverlening doorontwikkelen in lijn met de ingezette weg vanuit de Visie sociaal domein Drechtsteden. We worden daarin gesteund door de voorgenomen versoepelingen in de Participatiewet en zoeken aansluiting bij de ontwikkellijnen binnen het landelijke programma Aanpak geldzorgen, armoede en schulden. Daarnaast starten we 2024 met een nieuwe collectieve zorgverzekering voor minima (CZM) en leggen we extra focus op het verhogen van het bereik van onze regelingen. Dit laatste mede in de verwachting dat de tijdelijke, generieke maatregelen van het kabinet om de koopkracht van huishoudens te ondersteunen met ingang van 2024 worden beëindigd.

De belangrijkste ontwikkelingen voor de opgave Ontwikkelen naar Werk zijn de verdere concrete invulling van instrumenten om de uitstroom naar werk te bevorderen en de verdere intensivering van de samenwerking tussen de organisatieonderdelen Sociale Dienst Drechtsteden en Drechtwerk. Nu beide onderdelen samengevoegd zijn in de GR Sociaal, kan via de kant van de inhoud verder vorm worden gegeven aan Ontwikkelen naar Werk. Drechtwerk is daarmee voor nu vooral nog technisch opgenomen in de begroting 2024. Langs de kant van de inhoud wordt met de komst van de directeur Drechtwerk & Werk sinds eind januari 2023 vormgegeven aan een toekomstvisie op dit punt en het daadwerkelijk intensiveren van de onderlinge samenwerking om zoveel mogelijk inwoners uit de Drechtsteden naar en tijdens werk te ondersteunen. Momenteel wordt er gewerkt aan een gezamenlijk plan van aanpak dat in 2023 verder met gemeenten en bestuur vorm zal krijgen. De inhoud krijgt daarmee in de beleidsagenda voor 2024 (oplevering eind 2023) verder een plek. Eventuele financiële consequenties krijgen een plek in de voorjaarsbrief 2024 en in de begroting vanaf 2025. Er wordt dus echter gestart bij de inhoud.

Binnen de opgave Zorgen voor Ondersteuning speelt op dit moment een aantal ontwikkelingen die de ondersteuning onder druk zetten. In de eerste plaats de toenemende groei in relatie tot de krapte op de arbeidsmarkt. In de tweede plaats de stijgende kostprijzen en cao-lonen, waardoor de uitgaven Wmo stijgen. Deze twee ontwikkelingen vragen om interventies in de vraagkant en de aanbodkant om de continuïteit van de ondersteuning naar de toekomst te borgen. Daar ligt dan ook de primaire focus binnen deze opgave.

Behalve bovenstaande punten wordt in 2023 en 2024 op alle drie de opgaven gewerkt aan een herijkingsproces. Het gaat dan om Zorgen voor Ondersteuning voor wat betreft de Wet maatschappelijke ondersteuning, Bestaanszekerheid versterken voor wat betreft schuldhelpverlening (start 2024) en voor zowel Ontwikkelen naar Werk als Bestaanszekerheid versterken om de herijking van de Participatiewet, zowel regionaal als landelijk (Participatiewet in balans). Wat de uitkomsten van deze trajecten zijn en hoe de financiële consequenties er uit zien, is op dit moment dus nog niet duidelijk. De uitwerking en besluitvorming zal plaatsvinden via de afgesproken route van beleidsvoorstellen. Pas na besluitvorming hierop wordt dit verwerkt in de begroting. In de begroting 2024 is daarom het resultaat van de herijking minimabeleid wel voor het eerst volledig verwerkt.

Met het verder ontwikkelen van de informatievoorziening verwachten we gemeenten steeds beter te kunnen faciliteren in de behoefte aan realtime informatievoorziening via het dashboard dat op dit moment al toegankelijk is voor gemeenten. In 2023 leveren we een hernieuwd plan van aanpak op, halen we bij en met gemeenten input op met betrekking tot wensen. Deze worden vervolgens geprioriteerd in de tijd. Daarnaast werken we aan een wijze waarop we het bestuur en de gemeenten periodiek informeren over de stand van zaken van ons werk, de resultaten daarvan en wat het heeft gekost. De inzet daarvan is gemeenten maximaal te informeren en inbreng te laten geven op een aantal vaste momenten. Die momenten zijn nu: voorafgaand aan het jaar (begroting), gedurende het jaar (periodieke rapportages – in ontwikkeling) en aan het eind van het jaar (jaarrekening). We bezien hoe er eventueel meer en andere momenten bij kunnen komen.

1.2 Budgettaire kaders en uitgangspunten

Om de verbinding te versterken, stellen de gemeenten en de GR Sociaal gezamenlijk jaarlijks een uitgangspuntennotitie op. De uitgangspunten uit deze notitie dienen als basis voor het opstellen van de primaire begroting 2024 en voor de meerjarenraming 2025 tot en met 2027. Op deze manier zijn gemeenten tijdig betrokken in het proces om te komen tot de primaire begroting 2024 GR Sociaal. De uitgangspunten worden in deze paragraaf nader toegelicht.

Samenvoeging Sociale Dienst Drechtsteden en Drechtwerk

Vanaf 2023 zijn de Sociale Dienst Drechtsteden en Drechtwerk samengevoegd in de gewijzigde GR Sociaal. De primaire begroting 2024 is de eerste keer dat de beide uitvoeringsorganisaties één primaire begroting opstellen.

De hoofdstructuur van de programmabegroting is niet aangepast en blijft opgebouwd aan de hand van drie opgaven, Bestaanszekerheid versterken, Ontwikkelen naar werk en Zorgen voor ondersteuning. Drechtwerk is als onderdeel opgenomen in de opgave Ontwikkelen naar werk. Dit is apart zichtbaar gemaakt in verband met de verrekening van de kosten. Niet alle Drechtstedengemeenten nemen immers deel aan Drechtwerk.

Financiële bijdragen gemeenten

De grondslag voor de financiële bijdrage van de gemeenten aan de GR Sociaal ligt vast in de Bijdrageverordening 2023. Hierin zijn drie soorten bijdragen benoemd:

1. een bijdrage aan de uitvoeringsorganisatie Sociale Dienst Drechtsteden voor de taken en bevoegdheden uit artikel 5 van de regeling;
2. een bijdrage aan de uitvoeringsorganisatie Drechtwerk voor de taken en bevoegdheden uit artikel 6;
3. een op basis van een dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor de taken, die buiten de taken opgenomen in artikel 5 en 6 van de regeling zijn opgenomen.

Verdeelsleutels

Het ophalen van de eerste twee bijdragen gaat aan de hand van een aantal verdeelprincipes de daarbij horende verdeelsleutels. In 2021 zijn de verdeelsleutels van de Sociale Dienst Drechtsteden samen met de gemeenten geactualiseerd aan de hand van zeven criteria: uitlegbaar, transparant, eenvoudig, toekomstbestendig, maatwerk en integraliteit faciliteren en stabiliteit. Dit heeft geresulteerd in nieuwe verdeelsleutels, die per 2021 zijn vastgesteld en die vanaf het begrotingsjaar 2023 volledig ingevoerd zijn.

Om het financiële herverdeeleffect van de nieuwe verdeelprincipes en -sleutels te dempen, werd aanvankelijk besloten tot een ingroeperiode van vier jaar. Mede naar aanleiding van de herijking van het regionale minimabeleid heeft het Algemeen Bestuur op 1 december 2022 besloten de begroting vanaf 2023 volledig te verrekenen via de nieuwe verdeelsleutels. Dat betekent dat in de begroting 2024 alleen de nieuwe verdeelsleutels zijn gehanteerd. De verdeelsleutels van zowel de SDD als Drechtwerk zijn opgenomen in paragraaf 4.4.

Financieel kader

De Uitgangspuntennotitie 2024-2027 is in januari j.l. vastgesteld door het Algemeen Bestuur en tot stand gekomen in co-creatie met de gemeenten vanaf het najaar 2022. De notitie is de basis voor de primaire begroting en is in dit document vertaald in een financiële begroting.

Er is reëel geraamd aan de hand van de ontwikkeling van de trends. Op basis van de septembercirculaire 2022 is kostenindexering toegepast. De loonkosten stijgen met 3,9% en prijzen met 2,5%. Daarnaast is er een nacalculatie over de primaire begroting 2023 toegepast. In tegenstelling tot wat er benoemd staat in de Uitgangspuntennotitie 2024-2027, is de nacalculatie van de loonkosten uit de primaire begroting 2023 gedaan op basis van het principeakkoord van de CAO. Het principeakkoord is eind februari 2023 gesloten tussen de VNG en de vakbonden. Het aanpassen van dit uitgangspunt is op verzoek van en na overleg met de Drechtsteden gemeenten gedaan.

Voor de prijsindexering geldt een nacalculatie van 3%. In de primaire begroting 2023 is rekening gehouden met een stijging van 1,9%. Op basis van de circulaire is de stijging voor 2023 4,9%. Dat betekent een aanvullende stijging. Kapitaallasten worden niet geïndexeerd.

Bandbreedte meerjarenramingen

In de primaire begroting is een meerjarenraming opgenomen voor de drie volgende jaren. Gezien de grote onzekerheden en de vele ontwikkelingen is het lastig om deze op te stellen. Het uitgangspunt voor de primaire begroting is reëel ramen en rekening te houden met de onzekerheden. Maar net als in vorige begrotingen wordt in de primaire begroting 2024 voor de meerjarenraming een bandbreedte op de onzekerheid gehanteerd. Deze zal oplopen van +2/-2% voor 2025 tot +6/-6% voor 2027. De onderkant van de bandbreedte is in de meerjarenraming opgenomen. In de risicoparagraaf is de bandbreedte als risico benoemd.

Ramingsuitgangspunten en percentages per opgave zijn opgenomen in de bijlage.

1.3 Samenvatting financiële resultaten

Meerjarenbegroting 2024-2027	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten					
Bestaanszekerheid versterken	118.266	128.181	129.975	130.587	131.323
Ontwikkelen naar werk	53.596	56.004	56.118	55.598	54.612
Zorgen voor ondersteuning	71.304	77.503	79.872	80.642	79.729
Bedrijfsvoering	53.713	61.801	61.067	60.713	60.631
Totaal lasten	296.879	323.489	327.032	327.540	326.295
Baten					
Bestaanszekerheid versterken	118.266	128.181	129.975	130.587	131.323
Ontwikkelen naar werk	61.697	59.434	59.014	58.446	57.384
Zorgen voor ondersteuning	71.304	77.503	79.872	80.642	79.729
Bedrijfsvoering	45.612	58.371	58.171	57.865	57.859
Totaal baten	296.879	323.489	327.032	327.540	326.295
Saldo van lasten en baten	0	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Toelichting per opgave

Bestaanszekerheid versterken

Bij het onderdeel Inkomensondersteuning is er een stijging te zien van € 11,5 miljoen. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere lasten Bijstand (als gevolg van de stijging van het wettelijk minimumloon per 1 januari 2023) en hogere uitgaven LKS. Daarnaast neemt Minimabeleid af met € 1,6 mln. In dit onderdeel is de herijking 2023 en het over hevelen van de subsidiëring van het SMS-Kinderfonds aan Stichting Leergeld Drechtsteden naar de gemeenten per 1 januari 2024 meegenomen. De overige onderdelen zijn nagenoeg gelijk gebleven.

Een verdere toelichting op de opgave is opgenomen in hoofdstuk 2.1.

Ontwikkelen naar werk

In verband met het samenvoegen van GR Drechtwerk met GR Sociaal worden de lasten en baten van Drechtwerk vanaf 1 januari 2023 verantwoord onder deze opgave. Het is samengevoegd met het onderdeel Wsw en is apart zichtbaar onder de deelopgave Drechtwerk. In de begroting 2024 is hoogte van de subsidie conform de Integratie-uitkering Participatie onderdeel Wsw van de septembercirculaire 2022 opgenomen. Ook is er rekening gehouden met een loon- en prijscorrectie.

Het onderdeel impuls Statushouders is conform het besluit van het Algemeen Bestuur op 13 oktober 2022 afgebouwd vanaf 2023 tot € 0 in 2027. De caseloads Impuls statushouders worden overgebracht naar de reguliere dienstverlening.

Participatie is verlaagd met ca. € 4,8 mln. Zowel de lasten als baten personeel worden vanaf 2024 verantwoord onder onderdeel apparaat. Het betreft derhalve een budgettaire administratief neutrale verschuiving.

Voor Inburgering wordt uitgegaan van meerjarig een bedrag van € 2,4 mln. Jaarlijks wordt bij het opstellen van de hernieuwde DVO voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021 afspraken gemaakt over de middelen die de gemeenten beschikbaar stellen. De benodigde fte's voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021 wordt jaarlijks bepaald vooraf aan het opstellen van de DVO. Ten tijde van opstellen van de begroting is de DVO voor 2024 nog niet geactualiseerd en zijn derhalve de eventuele wijzigingen nog niet verwerkt in de begroting 2024.

Een verdere toelichting op de opgave is opgenomen in hoofdstuk 2.2.

Zorgen voor ondersteuning

Bij het opstellen van de begroting Zorgen voor Ondersteuning 2024 is gekeken naar de ontwikkeling van de reguliere trends in cliëntenaantallen en de bijbehorende kosten. De uitkomsten hiervan zijn vastgelegd in de uitgangspuntennotitie begroting 2024. Belangrijkste conclusie daarin is dat door de vergrijzing, de extramuralisering van de zorg en de beweging naar langer zelfstandig thuis wonen het beroep op de Wmo komende jaren verder zal toenemen. Ook hebben we in ieder geval tot 2025 nog te maken met een aanzuigende werking door de relatief lage eigen bijdrage als gevolg van de invoering van het abonnementstarief. Naast de stijging van de vraag naar voorzieningen moet ook rekening worden gehouden met hogere tarieven van de aanbieders. Vooral in 2023 zien we een explosieve stijging van de prijs als gevolg van cao-ontwikkelingen en hogere prijzen voor materialen, grondstoffen en energiekosten. Ondanks de verwachting dat in 2024 de ontwikkeling van tarieven normaliseert, werkt de groeiontwikkeling in 2023 door in de begroting 2024. De combinatie van deze vraag- en prijsontwikkeling zorgt ervoor dat in 2024 naar verwachting € 4,6 mln. meer wordt uitgegeven ten opzichte van de stand 2024 (meerjarenbegroting) bij de primaire begroting 2023.

Een verdere toelichting op de opgave is opgenomen in hoofdstuk 2.3.

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoeringskosten stijgen in 2024 met ca € 8 miljoen. Deze toename wordt door het volgende veroorzaakt. Als eerste is € 4,6 miljoen afkomstig van loon- en prijsindexering. Op basis van de septembercirculaire 2022 zijn de loonkosten voor 2024 gestegen met 3,9% en prijzen met 2,5%. De nascalculatie van de loonkosten zijn op verzoek van de Drechtsteden gemeenten gedaan op basis van het principeakkoord van de CAO. Een tweede oorzaak van de toename is gerelateerd aan de huisvesting en onvermijdelijke kosten. Er zit een forse stijging op de energiekosten. Ook zijn extra middelen nodig voor de voorbereiding op de toekomstige verhuizing naar het Huis van Stad en Regio. Als laatste geldt dat het apparaat conform Uitgangspuntennotitie mee stijgt met de toename van de (klanten)aantallen en zijn er kosten verschoven vanuit de Opgaven naar het onderdeel Bedrijfsvoering.

Een verdere toelichting is opgenomen in hoofdstuk 2.4.

Primaire begroting 2024 t.o.v. jaarschijf 2024 uit de begroting 2023

In het onderstaande overzicht is de begroting 2024 per Opgave en product afgezet tegenover de jaarschijf 2024 uit de actuele meerjarenbegroting 2023.

Opgave / product	Begroting 2024		Begroting 2023 (jaarschijf 2024)		Verschil	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestaanszekerheid versterken	128.181	128.181	118.696	118.696	9.484	9.484
Inkomensondersteuning	116.957	116.957	105.260	105.260	11.697	11.697
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	120	120	120	120		
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.281	2.281	2.556	2.556	-275	-275
Minimabeleid	8.823	8.823	10.760	10.760	-1.937	-1.937
Ontwikkelen naar werk	56.004	59.434	53.375	61.476	2.629	-2.042
Statushouders		270	420	700	-420	-430
Participatie	7.031	10.191	7.124	14.945	-93	-4.754
Inburgering	2.421	2.421	2.421	2.421		
Drechtwerk	46.552	46.552	43.410	43.410	3.142	3.142
Zorgen voor ondersteuning	77.503	77.503	72.909	72.909	4.594	4.594
Hulpmiddelen	6.330	6.330	5.442	5.442	888	888
Vervoer	10.813	10.813	8.363	8.363	2.450	2.450
Huishoudelijke ondersteuning	26.990	26.990	29.245	29.245	-2.255	-2.255
Begeleiding en kortdurend verblijf	33.370	33.370	29.859	29.859	3.511	3.511
Bedrijfsvoering	61.801	58.371	53.713	45.612	8.088	12.759
Apparaatskosten	61.586	58.156	53.713	45.612	7.873	12.544
Treasury	215	215			215	215
Totaal generaal	323.489	323.489	298.694	298.694	24.795	24.795

Bijdragen gemeenten

De baten bestaan uit bijdragen van gemeenten voor de dienstverlening en overige baten zoals subsidies van derden, bijdragen van inwoners, detacheringsinkomsten en terugontvangen bijstand, In onderstaand overzicht zijn de bijdragen van de gemeenten opgenomen, zowel de standaard overeengekomen dienstverlening als de DVO's.

Bijdragen gemeenten	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bestaanszekerheid versterken	116.334	125.738	127.506	128.074	128.764
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	120	120	118	115	113
Inkomensondersteuning	103.474	114.515	115.952	116.407	117.215
Kinderopvangtoeslagaffaire		0			
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.328	2.281	2.349	2.373	2.349
Minimabeleid	10.412	8.823	9.088	9.179	9.087
Ontwikkelen naar werk	49.690	46.941	46.463	45.976	45.100
Drechtwerk	32.655	34.059	33.869	33.428	32.781
Inburgering	2.195	2.421	2.421	2.421	2.421
Participatie	14.140	10.191	10.107	10.109	9.898
Statushouders	700	270	66	18	
WSW		0			
Zorgen voor ondersteuning	68.303	74.317	76.574	77.302	76.411
Begeleiding en kortdurend verblijf	28.579	32.774	33.677	33.902	33.416
Huishoudelijke ondersteuning	27.149	25.622	26.365	26.576	26.230
Hulpmiddelen	5.200	6.123	6.302	6.353	6.269
Vervoer	7.375	9.798	10.230	10.471	10.496
Bedrijfsvoering	45.346	57.758	57.884	57.578	57.572
Apparaatskosten	45.346	57.558	57.684	57.378	57.372
Treasury		200	200	200	200
Totaal baten	279.673	304.755	308.428	308.930	307.847

(x € 1.000)

De primaire begroting 2024 leidt tot een stijging van de gemeentelijke bijdragen ten opzichte van de primaire begroting 2023 (jaarschijf 2024) van per saldo € 22,6 mln. Hiervan wordt circa € 20 mln. verklaard door de structurele doorwerking van niet beïnvloedbare/autonome kostenstijgingen zoals opgenomen in de Voorjaarsbrief 2023 GR Sociaal. Dit geeft het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)

Bijdragen gemeenten	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Primitieve begroting 2023	279.673	281.918	282.694	281.917	281.773
Voorjaarsbrief 2023	20.037	20.037	20.037	20.037	20.037
Mutaties begroting 2024-2026		2.599	5.497	6.775	5.836
Totaal bijdragen gemeenten	299.711	304.555	308.228	308.730	307.647

Voor de stijging van de gemeentelijke bijdragen in 2024 worden gemeenten volledig door het Rijk gecompenseerd via specifieke uitkeringen en een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds.

2 Programmabegroting

2.1 Opdracht Bestaanszekerheid versterken

Wat zijn de ontwikkelingen?

De prioriteiten, activiteiten en uitgaven binnen de opdracht "Versterken Bestaanszekerheid" zijn in hoge mate conjunctuur-volgend. Voor een ander deel komen zij voort uit wijzigingen in wet- en regelgeving en de doorgaande optimalisering van onze dienstverlening in het kader van de Regionale visie sociaal domein Drechtsteden.

In tegenstelling tot de inkomensvoorzieningen en het minimabeleid (en eventuele noodmaatregelen zoals de energietoeslag) volgt schuldhulpverlening de conjunctuur met een enige vertraging, aangezien schuldenaren zich niet direct bij (vaak klein) beginnende schulden melden, maar eerst zelf oplossingen zoeken. We verwachten wel dat we, met een steeds succesvoller systeem van vroegsignalering en andere beoogde acties van rijkswege zoals o.a. de halvering van de termijn van de wettelijke schuldregeling en daarmee samenhangend de minnelijke schuldregeling met (de beoogde) ingang van 1 januari 2024, inwoners die in de schulden raken effectiever kunnen helpen en sneller een nieuw perspectief kunnen bieden. Ten aanzien van het minimabeleid geldt dat de subsidiëring van het SMS-Kinderfonds door Stichting Leergeld met ingang van 2024 niet meer valt onder de regie van de GR Sociaal, maar is overgeheveld naar de gemeenten. In 2023 maken zij hierover met de Stichting Leergeld nadere afspraken.

In wet- en regelgeving staat een aantal ontwikkelingen op stapel die onze dienstverlening in 2024 (en verder) gaan beïnvloeden. Als eerste de implementatie van de nieuwe Participatiewet, en mogelijk ook het - op het moment van schrijven nog - wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid, dat in het teken staat van een versoepeling van het handhavingsbeleid. Daarnaast zal de huidige uitrol van het rijksbrede programma Aanpak geldzorgen, armoede en schulden grote impact hebben op de toekomstige handelingskaders binnen de opdracht Versterken Bestaanszekerheid. Ook het wetsvoorstel Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) kan - met de nog onzekere maar beoogde invoering in 2024 - impact hebben. Deze biedt gemeenten na invoering een wettelijk kader om beter regie te voeren op een gecoördineerde aanpak in gevallen van meervoudige sociale problematiek.

Tot slot: met ingang van 2024 komt er een einde aan tijdelijke generieke maatregelen om de koopkracht te ondersteunen als gevolg van inflatie en hoge energieprijzen. De afloop van de koopkrachtmaatregelen en het prijsplafond voor de energietarieven zouden kunnen leiden tot financiële problemen voor kwetsbare huishoudens. Met name in het scenario dat de energieprijzen en inflatie aanhoudend hoog blijven. Het aantal huishoudens dat in de problemen zal komen, is afhankelijk van de ontwikkeling van de prijzen komend jaar, dit is dus nog zeer onzeker. Het kabinet verkent in het voorjaar 2023 de mogelijkheden deze huishoudens in 2024 te ondersteunen. De inzet is daarbij om te komen tot gerichte in plaats van generieke ondersteuning.

Wat willen we bereiken?

<i>Obstakels voor bestaanszekerheid wegnemen</i>
<i>Stabiliteit bieden en bevorderen</i>
<i>Inwoners eerder en beter bereiken</i>

In de Regionale visie sociaal domein Drechtsteden hebben we bovenstaande ambities geformuleerd. We bieden inwoners (inkomens)ondersteuning in de vorm van algemene bijstand, minimavoorzieningen en eventuele noodmaatregelen en nemen daarmee de financiële obstakels weg, waardoor het perspectief op bestaanszekerheid voor deze inwoners wordt versterkt. Inwoners worden daarnaast geholpen met hun schulden en gecoacht in hun financiële zelfredzaamheid. De inzet is daarbij gericht op het zo vroeg mogelijk stabiliseren en oplossen van schulden en het creëren van een duurzaam beheersbare financiële situatie voor onze inwoners. Inwoners die zijn benadeeld door de toeslagenaffaire staan we bij om hun leven weer op orde te krijgen.

Bij dat alles richten we onze dienstverlening zo in dat we, vanuit een breed perspectief op bestaanszekerheid, steeds klantgerichter gaan werken, waarbij we rekening houden met stressoren op klantniveau en werken vanuit de bedoeling, en niet primair vanuit de regelgeving. We gaan er daarbij van uit dat het borgen van bestaanszekerheid een noodzakelijke voorwaarde is voor volwaardige participatie in de samenleving. We versterken daartoe de samenwerking met onze netwerkpartners en zetten in op het bieden van duurzame stabiliteit en perspectief aan de inwoners die een beroep op ons hebben gedaan. Daarnaast verplaatsen we de aandacht naar de voorkant en willen we het bereik van onze voorzieningen maximaliseren door inwoners proactief te benaderen en drempels voor het beroep op onze voorzieningen te verlagen.

In 2023 wordt voor alle opgaven een doelenboom uitgewerkt. Dit zal resulteren in meer specifieke indicatoren waarop we intern kunnen sturen, maar ook een aantal waarover we ons richting onze gemeentelijke opdrachtgevers op een vernieuwde manier kunnen verantwoorden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Buiten het bieden van de basisvoorzieningen (algemene en bijzondere bijstand, minimabeleid en schuldhulpverlening) zullen we in 2024 blijven voortbouwen aan de optimalisatie van onze dienstverlening. Dit kan, afhankelijk van prioriteit en beschikbare middelen, zijn op het gebied van informatievoorziening, proces, voorzieningen, beleid en – bovenal – klantbenadering. Dit laatste mede in het licht van het bredere herstel van vertrouwen in "de" overheid en de roep om een meer persoonlijke en maatwerkgerichte benadering. Additioneel bieden we, mocht de noodzaak zich in 2024 nog voordoen, ondersteuning aan gedupeerden in de Toeslagenaffaire, verzorgen we het leefgeld voor Oekraïense vluchtelingen en geven we uitvoering aan eventueel door het kabinet nieuw ingevoerde (nood)maatregelen ter ondersteuning van koopkrachtbehoud. We houden daarbij goed in de gaten of ons minimabeleid nog aansluit bij de actualiteit en voeren waar nodig (eventueel gemeentespecifieke) wijzigingen door.

Dat doen we in een organisatie die sinds medio 2023 in ontwikkeling zal zijn en waarvan de structuur geleidelijk toegroeit naar een vorm die meer recht doet aan de verwezenlijking van de Regionale visie sociaal domein Drechtsteden. Voor zover het zich op het moment van schrijven laat aanzien, heeft dit positieve gevolgen voor de (persoonlijke) dienstverlening die met name in het kader van de opgave Versterken Bestaanszekerheid aan de inwoners van de Drechtsteden kan worden geboden. Hiermee wordt tevens recht gedaan aan de eerder genoemde wetwijziging van de Participatiewet (met meer oog voor de menselijke maat en het borgen van bestaanszekerheid) en de aangekondigde versoepelingen in het sanctiebeleid. Deze maken deel uit van de herijking van de Participatiewet in 2023 en komen in 2024 tot uitvoering.

In 2023 wordt een nieuw contract afgesloten voor de collectieve zorgverzekering voor minima (CZM). Indien dit leidt tot een wijziging van de gecontracteerde partij(en) zal de uitdaging erin liggen om het bereik te behouden (er is een reëel risico dat dit bij wisseling van de wacht terugloopt) en voor de toekomst te maximaliseren. Tevens geven we samen met de contractpartij(en) aandacht aan de relatie tussen armoede en schulden, welk thema steeds meer maatschappelijke aandacht genereert en vraagt om een structurele oplossing.

In 2024 staat de brede herijking van het beleidsplan schuldhulpverlening op de rol. Dit proces wordt in nauwe samenwerking met de gemeenten doorlopen en zal een aanzienlijk deel van het jaar vergen. Speciale aandacht binnen de schuldhulpverlening zal in 2024 uitgaan naar zowel de vroegsignalering als de nazorg. Dat laatste mede in het licht van de per 1 januari 2024 beoogde halvering van de termijn van de wettelijke en minnelijke schuldregeling. De uitdaging zal er in dat geval vooral in liggen om, door gerichte persoonlijke dienstverlening, schuldenaren in korte tijd financieel weerbaar te maken (al dan niet door blijvende ondersteuning van samenwerkingspartners) en zodoende terugval na uitstroom te voorkomen.

Er zullen tal van werkzaamheden voortkomen uit het landelijke programma Aanpak geldzorgen, armoede en schulden 2022-2025. Het programma wordt in 2023 voorbereid en krijgt in de jaren daarna zijn beslag. Het betreft een interdepartementaal programma ter versterking van de bestaanszekerheid. Voor zover het valt binnen de verantwoordelijkheden van de GR Sociaal zullen we er proactief uitvoering aan geven. Voor zover het valt binnen de verantwoordelijkheid van gelieerde

partijen zoeken we zoveel mogelijk de samenwerking op om van de uitrol van het landelijke programma in de Drechtsteden een gezamenlijk succes te maken.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten en baten opgenomen.

Bestaanszekerheid versterken	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	107	120	120	118	115	113
Inkomensondersteuning	113.523	105.406	116.957	118.420	118.920	119.774
Kinderopvangtoeslagaffaire	617		0			0
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.069	2.328	2.281	2.349	2.373	2.349
Minimabeleid	33.991	10.412	8.823	9.088	9.179	9.087
Totaal lasten	150.307	118.266	128.181	129.975	130.587	131.323
Baten						
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	107	120	120	118	115	113
Inkomensondersteuning	113.077	105.406	116.957	118.420	118.920	119.774
Kinderopvangtoeslagaffaire	617		0			0
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.069	2.328	2.281	2.349	2.373	2.349
Minimabeleid	33.991	10.412	8.823	9.088	9.179	9.087
Totaal baten	149.860	118.266	128.181	129.975	130.587	131.323
Saldo van lasten en baten	446	0	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Ten opzichte van de jaarschijf 2024 van de begroting 2023 zijn de verschillen:

Opgave / product	Begroting 2024		Begroting 2023 (jaarschijf 2024)		Verschil	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestaanszekerheid versterken						
Inkomensondersteuning	116.957	116.957	105.260	105.260	11.697	11.697
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	120	120	120	120		
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.281	2.281	2.556	2.556	-275	-275
Minimabeleid	8.823	8.823	10.760	10.760	-1.937	-1.937
Totaal	128.181	128.181	118.696	118.696	9.484	9.484

Inkomensondersteuning

De primaire begroting 2024 is gebaseerd op de groei van de uitgangspuntennotitie begroting 2024 t/m 2027. De Lasten primair 2024 laten een stijging zien ten opzichte van de vorige primaire begroting 2023, nl. € 11,5 miljoen. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere lasten Bijstand (als gevolg van de stijging van het wettelijk minimumloon per 1 januari 2023) en hogere uitgaven LKS. De ontwikkeling van de klantaantallen en de uitgaven LKS zijn gebaseerd op de Begrotingsstaat SZW 2023.

Op basis van de nu bekende aantallen en cijfers (medio februari 2023) is er een tekort voor 2024 geprognosticeerd van € 2,4 miljoen.

Minimabeleid

De kosten minimabeleid nemen ten opzichte van de begroting 2023 af met € 1,6 mln. De begroting 2024 is gebaseerd op de groei van de uitgangspuntennotitie begroting 2024 t/m 2027, de herijking 2023 en het over hevelen van de subsidiëring van het SMS-Kinderfonds aan Stichting Leergeld Drechtsteden van de GR Sociaal naar de gemeente per 1 januari 2024.

Reëel ramen

Door het reëel ramen van de begroting is deze nagenoeg gelijk aan de primaire begroting 2023. Doordat er sprake was van onderbenutting op de budgetten Bewindvoering en Bijzondere bijstand bij de jaarrekening 2022, zijn de begrote budgetten, ondanks de verwachte groei, verlaagd. Daarnaast worden, zoals afgesproken in vergadering het Algemeen Bestuur van 1 december, de kosten op basis van "nut" begroot.

Herijking minimabeleid

De begrotingswijziging als gevolg van de herijking minimabeleid bedraagt € 0,75 miljoen. Het financiële effect van deze wijziging zal per gemeente verschillen. Dit is afhankelijk van de keuzes die door de gemeente zijn gemaakt bij de herijking. De grootste begrotingswijziging betreft de verhoging van de begroting Persoonlijk Minima Budget met € 0,7 miljoen. De wijzigingen van de begroting Bijzondere bijstand (coulance medische kosten) en Kinderopvang bedragen in totaal € 0,05 miljoen.

Overheveling SMS-Kinderfonds en de financiering van Stichting Leergeld naar de gemeenten

De subsidierelatie tussen Stichting Leergeld en de GR Sociaal zal vanaf 1 januari 2024 eindigen. Dit resulteert in verlaging ten opzichte de primaire begroting 2023 met € 2,3 miljoen.

Bij het opstellen van deze begroting is het nog onduidelijk op welke wijze de hersteloperatie Kinderopvangtoeslagaffaire Drechtsteden in 2024 wordt voortgezet. Vooralsnog worden deze kosten nog niet begroot. In de P&C-cyclus van 2024 zal dit worden beoordeeld.

Maatwerkvoorziening inkomenssteun chronisch zieken en gehandicapten

De kosten maatwerkvoorziening inkomenssteun chronisch zieken en gehandicapten zijn nagenoeg gelijk aan de primaire begroting 2023. De verwachte groei 2022 is gebaseerd op de groei van de uitgangspuntennotitie begroting 2024 t/m 2027.

Budgetadvies en schuldbemiddeling

Het programma-budget voor Budgetadvies en Schuldbemiddeling is vooralsnog gelijk gehouden aan 2022. Naast de programmakosten bestaan de lasten Budgetadvies en Schuldbemiddeling vooral uit uitvoeringskosten personeel.

2.2 Opgave Ontwikkelen naar werk

Wat zijn de ontwikkelingen?

Zoals al aangegeven in het voorwoord is er de nodige spanning tussen economische groei, lage werkloosheid en een record aan vacatures. Eind 2022 is deze spanning iets teruggelopen. Hierdoor is de verleiding groot om de personeelstekorten te beschouwen als een tijdelijk arbeidsmarktprobleem. Dat is een misvatting. Door de demografische ontwikkeling van vergrijzing en ontgroening is te verwachten dat deze krapte nog decennialang bij ons zal blijven. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de economische groei, de mate waarin mensen daarin meedelen en uiteindelijk voor de verdeling van onze brede welvaart.

De gevolgen hiervan in de Drechtsteden werden in de tweede helft van 2022 direct zichtbaar in een scherpe daling van zowel de instroom als de uitstroom in de bijstand. Aan de instroomzijde zien we dat de daling vooral een gevolg is van de grote vraag aan personeel op de arbeidsmarkt. Vooral de instroom vanuit een situatie van einde WW is vrijwel volledige verdwenen en ook andere instroomcategorieën vinden vaak al eerder een baan dan dat zij afhankelijk worden van een bijstandsuitkering. Eind 2022 bestond de instroom hierdoor grotendeels uit statushouders.

De uitstroom kent een soortgelijke daling doordat de inwoners in de bijstand relatief een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben waardoor de dienstverlening vaak langer en intensiever ingezet moet worden om de kloof naar werk te kunnen overbruggen.

In wet- en regelgeving staat een aantal ontwikkelingen op stapel die onze dienstverlening in 2024 (en verder) gaan beïnvloeden. Als eerste gaat het hierbij om de implementatie van het Breed Offensief per medio 2023. Dit initiatief richt zich op het ontwikkelen van nadere wettelijke regelgeving gericht op het verbeteren van de positie van mensen met een arbeidsbeperking op de arbeidsmarkt. Beleidsmatig gezien brengt deze inzet weinig nieuwe mogelijkheden omdat het overgrote deel hiervan al door de GR Sociaal werd uitgevoerd. Wel kan deze ontwikkeling worden gezien als een voorloper op de invoering van de eerste fase (Spoor 1 Participatiewet in balans) van de nieuwe Participatiewet, waarbij onder meer de maatregelen voor mensen met een arbeidsbeperking ook voor een veel bredere doelgroep van de Participatiewet beschikbaar komen. Daarnaast bieden de voorgenomen maatregelen meer ruimte om de mens binnen het systeem meer centraal te stellen, meer ruimte te bieden voor individueel maatwerk en uit te gaan van vertrouwen in de klant. Binnen dit pakket komt de regie van de participatie, met het oog op een bredere en integrale dienstverlening, meer te liggen bij de klant ten opzichte van de overheid. Het wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid, dat in het teken staat van een versoepeling van het handhavingsbeleid, gaat naar verwachting nauw aansluiten op deze aanpassingen in de Participatiewet. Deze landelijke ontwikkelingen vormen tevens de kern van het herijkingsproces van de Verordening Participatiewet in de Drechtsteden. Naar verwachting vindt de besluitvorming hierover medio 2024 plaats.

Naast de hiervoor geschetste ontwikkelingen zijn voor de opgave ook de volgende zaken van belang:

Samenwerking in de regionale arbeidsmarkt

Om te kunnen anticiperen op duurzame en toekomstige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en het realiseren van aansluiting op de arbeidsmarkt voor uitkeringsgerechtigden met relatief steeds zwaardere complexe problematiek wordt al gewerkt aan een nieuwe vorm van samenwerking en structuur in Drechtsteden langs drie arbeidsmarktlijnen, namelijk:

1. Van werk naar werk.
2. Van onderwijs naar werk.
3. Van uitkering naar werk.

We zetten daarmee nadrukkelijk in op de samenwerking tussen onder andere gemeenten, het UWV, FNV, VNO-NCW, Werkgevers Drechtsteden, de SDD, het WSP, het Leer werkloket, CNV, SBB, Da Vinci en andere opleiders. De komende jaren zullen er per arbeidsmarktlijn door de samenwerkende partners verschillende aanpakken ontwikkeld worden, waarbij ook gebruik gemaakt kan worden van middelen die vanuit het Rijk ter beschikking gesteld worden. Hierbij kan gedacht worden aan het uitvoeringsplan SUWI en aanpak voor invulling van de banenafpraak voor 'uitkering naar werk', een aanpak jeugdwerkloosheid en voortijdig school verlaten voor 'onderwijs naar werk' en het inrichten van mobiliteitsdienstverlening voor 'werk naar werk'. De opgave ontwikkeling naar werk binnen de SDD en de regionale arbeidsmarktlijn 'uitkering naar werk' zijn de komende jaren complementair aan elkaar.

In de zomer van 2022 heeft het ministerie van SZW in een bijeenkomst met vertegenwoordigers van de 35 arbeidsmarktregio's een visie gepresenteerd over hoe de arbeidsmarktinfrastructuur er in de toekomst uit zou moeten zien. Deze gaat zowel over de dienstverlening zelf als over de governance die de ontwikkeling naar deze vorm van dienstverlening mogelijk moet maken. Deze visie sluit goed aan bij beweging die we in onze regio al aan het maken zijn richting een Regionaal Werkcentrum. Door SZW is opgeroepen om als regio vooral al te gaan beginnen om de dienstverlening vorm te geven in een ontschot en eenduidige manier van werken. De financiële consequenties van dit proces voor de komende jaren is nog niet aan te geven.

Samenvoegen GR Drechtwerk met GR Sociaal

Nu de samenvoeging van beide GR'en per 1 januari 2023 een feit is, staan 2023 en de volgende jaren in het teken van de intensievere samenwerking van de dienstverlening die voor de inwoner beschikbaar is bij beide organisaties. Doel is om de dienstverlening van beide organisatieonderdelen in het belang van de inwoners beter op elkaar af te stemmen. Uiteindelijk moet dat leiden tot een samenhangend aanbod van werk en toeleiding naar werk voor inwoners. Iedere inwoner die aangewezen is op de dienstverlening van de GR Sociaal, wordt geholpen in een traject naar activering, werk en/of zelfredzaamheid. Inzet is een inclusieve arbeidsmarkt te ontwikkelen, met als leidend perspectief dat het verschil er mag zijn en er daarom geen tegenstellingen zijn in mensen en dienstverlening. Deze inhoudelijke ontwikkelingen krijgen de komende jaren verder vorm en zijn voor nu nog niet naar financiële consequenties vertaald in deze begroting. Er wordt op dit moment gewerkt aan een plan van aanpak, dat later dit jaar inhoudelijk een plek krijgt. Als er consequenties blijken te zijn in 2023 of 2024 en verder, worden deze apart in beeld gebracht en besproken met het bestuur.

Betere verbinding met lokaal

Met de geschetste ontwikkeling binnen het bijstandsbestand is de verwachting dat de behoefte aan een intensievere en meer integraal gerichte dienstverlening vraagt om een sterkere interactie op regionaal en lokaal niveau waarbij de vraag naar meer en nieuwe vormen van netwerkorganisaties naar verwachting gaat toenemen. Voor een aantal specifieke doelgroepen dienen dergelijke vormen van samenwerking in de loop van 2023 definitief vorm te krijgen en naar verwachting werken deze door in de komende jaren.

Wat willen we bereiken?

Iedereen die kan werken direct naar de arbeidsmarkt bemiddelen
Inwoners waardevol maken voor de arbeidsmarkt
Inwoners met een verminderde arbeidsmarktwaarde begeleiden

In de Regionale visie sociaal domein Drechtsteden hebben we bovenstaande ambities geformuleerd.

We hebben tot doel om het arbeidspotentieel van inwoners zo optimaal mogelijk te ontwikkelen, waarbij het streven is gericht op bemiddeling naar betaald werk, waardoor inwoners zo zelfstandig mogelijk in hun inkomen kunnen voorzien. De ambities gaan feitelijk uit van het beeld dat iedereen kan werken. Werk zien we in dit verband breder. Ook begeleid werken, beschut werken en vrijwilligerswerk horen hierbij. Dat betekent dat we inzetten op werk voor iedereen en daar ons instrumentarium meer en meer op richten.

Gezien de ontwikkeling binnen het bijstandsbestand richt de inzet zich vooral op inwoners met (nog) een te grote afstand tot de arbeidsmarkt. Bij het ontwikkelen van een arbeidsmatig perspectief (in de brede zin van het woord werk) kijken wij naar de mogelijkheden binnen de huidige krappe arbeidsmarkt die zo optimaal mogelijk kansen bieden voor een duurzame uitstroom en een zo lang mogelijke onafhankelijke economische positie. Daarnaast richten wij ons bij het ontwikkelingstraject ook nadrukkelijk op het bieden van stabiliteit en ondersteuning bij meedoen aan de maatschappij.

Resultaten in de bestandsontwikkeling

Aantal uitkeringsdossiers	
Verwachte stand eind 2023: 6.050	verwachte stand eind 2024: 6.200

De ontwikkeling van klanten voor 2023 is gebaseerd op de Macro Economische Verkenning 2023 van het CPB en de ontwikkeling voor 2024 op de Begrotingsstaat SZW 2023.

Hoewel een lichte stijging van het bijstandsbestand in de huidige tijd van een record op het vlak van arbeidsmarktkrapte in eerste instantie kan leiden tot enige verbazing is dit perspectief goed te verklaren. Bij de inleiding is al geschetst dat het zittende bestand op dit moment vooral bestaat uit inwoners met een (nog) te grote afstand tot de arbeidsmarkt. Doordat tevens de huidige economische situatie nog instabiel is en daarmee de impact rond de landelijke maatregelen rond de koopkrachtontwikkeling en inflatie nog niet te voorspellen zijn zal pas in de loop van 2023 meer duidelijkheid ontstaan of dit meer stabiliteit van brengen in de uitgangspositie van het klantenbestand. Ook moeten wij ons realiseren dat de huidige instroom in de bijstand vooral bestaat uit statushouders, die wettelijk verplicht zijn om een inburgeringstraject van maximaal drie jaar te volgen. Gedurende dit traject is werk in veel gevallen slechts maximaal op parttime basis mogelijk waardoor vaak geen volledige uitstroom uit de uitkeringssituatie mogelijk is. Voor 2023 gaat het hierbij om circa 500 klanten terwijl de verwachting is dat voor 2024 en volgende jaren het aantal nog verder gaat toenemen. Tot slot speelt naar verwachting nog de toenemende krapte op de arbeidsmarkt een rol in de ontwikkeling van een adequaat aanbod voor de klant. Zo kent niet alleen de invulling van vacatures binnen de GR Sociaal een toenemend probleem, maar ook bij de benodigde samenwerkingspartners in sectoren als kinderopvang, onderwijs- en zorgorganisaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

Instroom in de bijstand voorkomen

Hoewel wij eerder geconstateerd hebben dat de instroom in het algemeen gekenmerkt wordt door een significante daling zagen wij onder de doelgroep jongeren in 2022 een onverwachte toename van de werkloosheid. Vanuit dit oogpunt blijven wij de komende jaren inzetten op het voorkomen van instroom in de bijstand door proactieve benadering van kwetsbare jongeren (VSO/Pro en VSV) en de matchmaker i.s.m. Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten.

Uitstroom naar werk bevorderen

Inwoners met een uitkering of inwoners met een beperking die kunnen werken worden door Baanbrekend Drechtsteden bemiddeld naar werk. Naar verwachting gaan de inzet van instrumenten zoals loonkostensubsidie en/of werkbegeleiding hierbij in toenemende mate een rol spelen. Gedurende 2023 zetten we daarbij in op het vereenvoudigen van de werkbegeleiding, zowel qua financiering als het bijbehorende administratieve proces, naar de werkgevers toe. Daarnaast worden de mogelijkheden van de uitvoering van een pilot voor de inzet van loonkostensubsidie voor een bredere doelgroep onderzocht. Ook wordt de inzet op inwoners die veel begeleiding of een beschutte werkplek nodig hebben, geïntensiveerd. Met de integratie tussen Drechtwerk en de Sociale Dienst Drechtsteden zetten we vanaf 2023 nog meer in op andere werksoorten dan de reguliere arbeidsmarkt. Dat betekent ook dat we de verdere mogelijkheden bekijken en doorstroommogelijkheden creëren tussen instrumenten als dagbesteding, participatieplekken en beschut werkplekken om voor de inwoner een zo optimaal mogelijke vorm van werk te bewerkstelligen.

Ontwikkeling die past bij de klant

Voor inwoners die nu nog niet in staat zijn om een plek op de arbeidsmarkt te veroveren of te behouden, zetten we in op het ontwikkelen van de arbeidsmarktwaarde. Om de uitgangspositie en ontwikkelingsmogelijkheden van nieuwe klanten te bepalen is het Arbeidsonderzoekscentrum (AOC) beschikbaar. Hier wordt methodisch en onafhankelijk onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van de klant. Hierdoor kan gericht worden ingezet op ontwikkeling. Inherent aan de voorgenomen wijzigingen in de Participatiewet gaan wij gedurende 2023 al anticiperen op een grotere rol hierbij voor de inbreng van de klant en de verwachte meer integraal gerichte dienstverlening.

Intensivering van de inzet op parttime werk

In de voorgaande jaren heeft de GR Sociaal zich vooral gericht op de bemiddeling naar fulltime werk. In de loop van 2023 en volgende jaren zal de inzet op parttime werk en mogelijkheden van duale trajecten worden geïntensiveerd. Daarbij worden ook de mogelijkheden bekeken voor de opzet van een pilot om parttime werk voor de klanten meer lonend te maken, waarbij vooruitgelopen wordt op de hiervoor geboden mogelijkheden binnen de landelijke wijziging van de Participatiewet.

Inburgering

Vanaf 2022 is de Wet Inburgering 2021 van kracht geworden. In de praktijk is deze instroom pas in de tweede helft van 2022 gestart. De inburgeringstrajecten en de bijbehorende extra modules zijn daarom pas eind 2022 gestart waardoor nog weinig ervaringsgegevens voorhanden zijn. Momenteel wordt gewerkt aan een evaluatie op basis waarvan de Dienstverleningsovereenkomst voor 2023 en verder tussen GR Sociaal en gemeenten wordt opgesteld. Daarbij worden ook de consequenties van de verdubbeling van de huisvestingstaakstelling in kaart gebracht en meegenomen. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2024-2027 is de hernieuwde DVO nog niet afgerond. Financieel is daarom voor nu nog gerekend met de bestaande DVO 2022 zoals ook in de uitgangspuntennotitie was vermeld, zie verder de paragraaf "wat gaat het kosten". Gedurende 2023 wordt daarbij ook verder gewerkt tussen de GR Sociaal en de gemeenten aan de verdere versterking van de aansluiting van de inburgering op het regulier (beroeps)onderwijs en de realisatie van op de huidige arbeidsmarkt toegesneden duale trajecten waarbij inburgering en participatie zo optimaal mogelijk op elkaar aansluiten. Bij de vormgeven van deze trajecten wordt zoveel mogelijk aangesloten bij het landelijke Banenplan statushouders dat naar verwachting in het voorjaar van 2023 wordt gepresenteerd.

Impuls statushouders

Conform het besluit van het Algemeen Bestuur op 13 oktober 2022 wordt impuls statushouders afgebouwd. Voor de financiële consequenties hiervan wordt verwezen naar de paragraaf "wat gaat het kosten".

'Kickstart' en 'Werk als Beste Zorg'

Vanwege de Corona pandemie heeft de Rijksoverheid in het kader van 'Kickstart' extra middelen beschikbaar gesteld voor arbeidsmarktregio's in het kader van 'Perspectief op werk'. De SDD heeft dit project samen met werkgevers, vakbonden en UWV in het Werkgeversservicepunt (WSP) Baanbrekend Drechtsteden uitgevoerd en inmiddels volledig geïmplementeerd. 'Werk als Beste Zorg' is een project dat zich richt op de bemiddeling van klanten met een geestelijke beperking en is opgezet met een landelijke subsidie. Ook dit initiatief is in 2022 volledig geïmplementeerd en wordt inmiddels uitgevoerd door Baanbrekend Drechtsteden. Naar verwachting wordt deze inzet op beide onderdelen in de komende jaren gecontinueerd.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten en baten opgenomen.

Ontwikkelen naar werk	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
Drechtwerk		44.237	46.552	46.420	45.898	45.065
Inburgering	94	2.195	2.421	2.421	2.421	2.421
Participatie	4.212	6.744	7.031	7.277	7.279	7.126
Statushouders	406	420	0			0
WSW	28.132		0			0
Totaal lasten	32.843	53.596	56.004	56.118	55.598	54.612
Baten						
Drechtwerk		44.237	46.552	46.420	45.898	45.065
Inburgering	94	2.195	2.421	2.421	2.421	2.421
Participatie	13.692	14.565	10.191	10.107	10.109	9.898
Statushouders	686	700	270	66	18	0
WSW	28.132		0			0
Totaal baten	42.603	61.697	59.434	59.014	58.446	57.384
Saldo van lasten en baten	9.760	8.101	3.430	2.896	2.848	2.772

Bedragen x € 1.000

Ten opzichte van de jaarschijf 2024 van de begroting 2023 zijn de verschillen:

Opgave / product	Begroting 2024		Begroting 2023 (jaarschijf 2024)		Verschil	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Ontwikkelen naar werk						
Statushouders		270	420	700	-420	-430
Participatie	7.031	10.191	7.124	14.945	-93	-4.754
Inburgering	2.421	2.421	2.421	2.421		
Drechtwerk	46.552	46.552	43.410	43.410	3.142	3.142
Totaal	56.004	59.434	53.375	61.476	2.629	-2.042

Impuls Statushouders

Conform het besluit van het Algemeen Bestuur op 13 oktober 2022 wordt de dienstverlening Impuls statushouders afgebouwd vanaf 2023 tot € 0 in 2027. De caseloads Impuls statushouders worden overgebracht naar de reguliere dienstverlening.

Uitgangspuntennotitie primaire begroting 2024

2023	2024	2025	2026	2027
58,6% t.o.v. 2022	43,3%	16,3%	10,0%	0,0%

De baten worden gebruikt voor de inzet van regisseurs (lasten worden verantwoord onder apparaat). Het welkomstprogramma en de inzet van menukaarten worden gefinancierd uit participatiemiddelen.

Participatie

Conform uitgangspuntennotitie primaire begroting 2024 zijn in de meerjarenbegroting de volgende mutaties verwerkt:

- Ontwikkeling aantal klanten op basis van begrotingsstaat SZW 2023 (publicatie sept 2022).
- Loon- en prijsindexering 2024 toegepast.
- Vanaf 2025 is de zogenaamde bandbreedte (korting) van 2% oplopend tot 6% verwerkt.

Uitgangspuntennotitie begroting 2024

Participatie	2024	2025	2026	2027
Loon- en prijsontwikkeling	3,9% + 2,5%	0%	0%	0%
Groei aantal klanten	2,8%	1,2%	2,1%	= 2026
Participatie	10.191	10.313	10.530	10.530
Totaal	10.191	10.313	10.530	10.530
	Af 2%, 4%, 6% bandbreedte	10.107	10.109	9.898

In verband met de herijking van de Participatiewet (regionaal en landelijk) is er budget gereserveerd voor het vereenvoudigen en aanpassen van diverse instrumenten. Voor breed offensief (start in 2023) is geen extra geld gereserveerd, omdat de verwachting is dat dit binnen de bestaande begroting uitgevoerd kan worden.

Vanaf 2024 zijn er geen (regionale) subsidies zoals bijvoorbeeld de Regiodeal meer beschikbaar.

Inburgering

De specifieke uitkering (SPUK) voor inburgeringsvoorzieningen is bestemd voor de bekostiging van de leertrajecten, maatschappelijke begeleiding, het participatieverklaringstraject (PVT) en de module

arbeidsmarkt en participatie (MAP). De maatschappelijke begeleiding en de PVT's worden door de gemeenten uitgevoerd en ingekocht. De overige taken worden door de SDD uitgevoerd.

Bij de primaire begroting 2023 is meerjarig een bedrag van € 2,4 mln. opgenomen voor de inzet van inburgeringsvoorzieningen. Jaarlijks wordt bij het opstellen van de hernieuwde DVO voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021 afspraken gemaakt over de middelen die de gemeenten beschikbaar stellen. De hoogte daarvan kan worden bepaald aan de hand van de beschikkingen die de gemeenten van het Rijk hebben ontvangen en de gerealiseerde taakstelling van voorgaande jaren.

Formatie team inburgering

De benodigde fte's voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021 wordt jaarlijks bepaald vooraf aan het opstellen van de DVO en is daardoor niet verwerkt in de begroting 2024.

Met de beleidsmedewerkers van de 7 gemeenten is gesproken dat er meer gekeken gaat worden naar de langere termijn in plaats van naar een DVO voor 1 jaar (cyclus van 3 jaar in verband met de duur van een inburgeringstraject). Een eerste opzet is in ontwikkeling en wordt meegenomen in de DVO.

Drechtwerk

De primaire begrotingen van beide GR'en zijn per 1 januari 2023 samengevoegd. De hoogte van de subsidie is conform de Integratie-uitkering Participatie onderdeel Wsw met als grondslag de septembercirculaire 2022. Ook is er rekening gehouden met een loon- en prijscorrectie.

Onderstaande tabel geeft de mutatie van de begroting 2024 t.o.v. de begroting 2023 weer.

Drechtwerk	Primaire begroting 2023		Primaire begroting 2024		Mutaties	
	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens
Sw personeel	29.224	25.892	28.917	26.633	307-	741
Gemeentelijke bijdrage		5.697		6.218	-	521
Detacheringen		9.860		10.596	-	736
Overige opbrengsten		1.722		1.897	-	175
Regulier personeel	6.285		6.982		697	-
Overige personele kosten	843		922		79	-
LKS begeleid werken	1.066	1.066	1.208	1.208	142	142
Bijdrage Drechtwerk BV	3.028		3.808		780	-
Overige bedrijfsvoering	3.791		4.715		924	-
Totaal	44.237	44.237	46.552	46.552	2.315	2.315

2.3 Opgave Zorgen voor ondersteuning

Wat zijn de ontwikkelingen?

Op het gebied van maatschappelijke ondersteuning zien we een aantal ontwikkelingen dat van invloed is op de maatschappelijke ondersteuning. Zij gelden niet alleen in de Drechtsteden, maar spelen landelijk:

1. De krapte op de arbeidsmarkt in combinatie met stijgende vraag;
2. De kostprijs van de maatwerkvoorzieningen neemt toe.

Het gevolg van deze ontwikkelingen is dat met toenemende kosten de daadwerkelijke levering van de ondersteuning onder druk staat.

Stijgende vraag en krapte in het aanbod

De vraag naar ondersteuning stijgt jaarlijks als gevolg van de toenemende vergrijzing. Bovendien blijven inwoners langer zelfstandig thuis wonen en worden mensen met een psychiatrische aandoening vaker in de thuissituatie behandeld. Hierdoor wordt vaker een beroep gedaan op de maatwerkvoorzieningen Wmo. Sinds 2019 zien we bovendien een forse groei op de huishoudelijke ondersteuning en de woningaanpassingen als gevolg van de invoering van het abonnementstarief. Naast de absolute toename van het aantal ouderen, zien we ook in toenemende mate een afname van de omvang van de beroepsbevolking. Dit heeft tot gevolg dat er krapte is ontstaan op de arbeidsmarkt. Dit zien we ook terug in de zorg-, bouw- en vervoerssector. De tekorten in deze sectoren hebben directe gevolgen voor de levering van ondersteuning en aanpassingen.

Stijgende kostprijzen

Naast het effect als gevolg van volumeontwikkeling, hebben we ook te maken met stijgende kostprijzen. De indexpercentages voor 2023 waren uitzonderlijk hoog, voor 2024 zijn deze percentages nog onzeker. Echter, de grote stijging in 2023 zal een vervolgeffect in 2024 hebben doordat de stijgingspercentages voor 2024 over een hoger bedrag berekend zullen worden. Voor de hulpmiddelen en aanpassingen zien we dat de stijgende grondstofprijzen een kostenopdrijvend effect hebben. Voor de dienstverlenende ondersteuning (huishoudelijke ondersteuning, begeleiding, dagbesteding) hebben de cao-ontwikkelingen het sterkste effect.

Landelijke ontwikkelingen

Zoals genoemd heeft het abonnementstarief eigen bijdrage geleid tot een stijging in de kosten. Het kabinet heeft een wetsvoorstel aangekondigd, waarin de eigen bijdrage voor huishoudelijke ondersteuning vanaf 2025 weer inkomensafhankelijk wordt. In dit wetsvoorstel is het uitgangspunt dat de lage en middeninkomens worden ontzien. We verwachten dat het dempende effect op de vraag naar ondersteuning beperkt zal zijn, omdat de inkomensgrenzen voor de inkomensafhankelijkheid behoorlijk hoog zijn (voorstel is 185% van het Wettelijk sociaal minimum). Voor veel inwoners zal de huishoudelijk ondersteuning via de Wmo nog steeds veel goedkoper blijven dan een particulier alternatief.

Voorziening	Standcijfer		Prognose ¹	
	# cliënten 31-12-2021	# cliënten 31-12-2022	# cliënten 2023	# cliënten 2024
Huishoudelijke ondersteuning	8555	8980	9609	10089
Individuele begeleiding	2677	2770	2839	2910
Dagbesteding	1031	1081	1135	1192
Rolstoelen	2370	2338	2338	2338
Vervoer - Scootmobielen	2359	2509	2559	2662
Vervoer - Drechtopper	10503	10892	11437	12008
Woonvoorzieningen	484	483	1446	1518

1 Ramingsuitgangspunten primaire begroting 2024-2027

1 Ramingsuitgangspunten primaire begroting 2024-2027

Wat willen we bereiken?

We zorgen voor kwalitatief goede, doelmatige en effectieve ondersteuning met keuzevrijheid voor inwoners
---

We zorgen voor mensgerichte ondersteuning
--

We zoeken naar innovatie binnen de geboden ondersteuning en samenwerking en hebben hierin een aanjagende rol
---

In de Regionale visie sociaal domein Drechtsteden hebben we bovenstaande ambities geformuleerd.

Medio 2023 wordt het herijkingstraject voor het Wmo-beleid afgerond. In co-creatie met gemeenten is één nieuwe verordening opgesteld voor zowel de algemene voorzieningen als de maatwerkvoorzieningen Wmo. Deze wordt in de zomer voor besluitvorming aangeboden aan de zeven gemeenteraden. De nieuwe beleidskaders zijn gestoeld op drie pijlers, namelijk

- *Normaliseren van ondersteuning*
In het onderzoeken van de ondersteuningsvraag wordt aan de voorkant vastgesteld "*wanneer is goed, goed genoeg*". Als de ondersteuningsvraag kan worden opgelost door activiteiten die de inwoner zelf kan ondernemen, of met ondersteuning vanuit het sociale netwerk, wordt geen voorziening ingezet.
- *Wmo naar de voorkant*
Dat betekent dat voor cliënten waarvoor de eigen kracht en het sociaal netwerk onvoldoende oplossing biedt, de ingezette ondersteuning *zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig* moet zijn.
- *Focus op zelfredzaamheid en participatie*
Alle ingezette ondersteuning moet uiteindelijk bijdragen aan deze twee doelstellingen. De ondersteuningsdoelen die een aanbieder formuleert, moeten hierop terug te voeren zijn. Waar mogelijk worden de raakvlakken met de andere opgaven in het sociaal domein opgezocht, zoals participatieplekken of vrijwilligerswerk.

Naast de samenhang in beleidskaders wordt de samenwerking met de gemeenten verder geïntensiveerd. Hierbij willen we zorgen voor een betere afstemming aan de voorkant van het proces waarin we de ondersteuning zoveel mogelijk normaliseren. Met deze ambities en de aansluiting van de dagelijkse praktijk leveren we een bijdrage aan een zelfstandig en volwaardig bestaan voor de inwoners in de Drechtsteden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Kwalitatief goede, doelmatige en effectieve ondersteuning met keuzevrijheid voor inwoners

De ondersteuning in de Drechtsteden is gericht op zelfredzaamheid en participatie. Daarbij willen we zorgen voor perspectief en stabilisatie en houden we rekening met de inwoners en hun omgeving. We bevorderen de kwaliteit van de ondersteuning door kwaliteitseisen af te spreken met aanbieders en deze continu te monitoren. Dat doen we ook voor onze eigen uitvoering. Deze ambitie voeren we uit in de context van de krappe arbeidsmarkt, toenemende vraag, stijgende kosten en onder druk staande rijksbudgetten.

Een van de pijlers onder kwalitatief goede ondersteuning is de uitvoering van de wettelijke taak van Wmo-toezicht. In lijn met de landelijke ontwikkelingen en de verwachte wetgeving en beleidsafspraken tussen gemeenten en het Rijk willen we de inzet van het toezicht verder intensiveren. Het landelijke beeld is dat gemeenten toezicht steviger moeten positioneren. Door het toezicht uit te breiden met een extra toezichthouder geven we hier het komend jaar invulling aan.

Mensgerichte ondersteuning

We bieden ondersteuning op maat door de best passende oplossing voor de klant te zoeken, eventueel buiten de gangbare voorzieningen om. Vanuit de opgave "Zorgen voor Ondersteuning" zoeken we verbinding met de andere opgaven, zowel binnen als buiten de sociale dienst. Dit is vooral belangrijk voor inwoners met een gecombineerde hulpvraag. Dit zijn bijvoorbeeld jongeren die vanuit de Jeugdhulp doorstromen naar de volwassenenondersteuning of inwoners die niet alleen een vraag hebben over hun ondersteuning maar ook over hun bestaanszekerheid. Of inwoners waarvoor de ondersteuning van de mantelzorgers heel belangrijk is. We werken hierin samen met de Serviceorganisatie Jeugd, de jeugdprofessionals en de gemeentelijke wijkteams. Hiervoor willen we

de bestaande samenwerkingsstructuren versterken, maar daarnaast ook zoeken naar innovaties in het aanbod van de ondersteuning.

Een belangrijke basis onder de mensgerichte ondersteuning is de werkwijze van het resultaatgerichte beschikken. Dat betekent dat in de inkoop en indicatiestelling wordt gestuurd op de resultaten van de ondersteuning en niet op het aantal uren. Zoals eerder gerapporteerd staat dit al een aantal jaren onder druk als gevolg van enkele rechterlijke uitspraken. De achterliggende jaren is veel geïnvesteerd in het tot stand brengen van een wetswijziging om deze systematiek mogelijk te maken en wettelijk te verankeren. In februari 2023 heeft de staatssecretaris laten weten dit traject niet verder door te zetten. Dat betekent dat de contracten voor huishoudelijke ondersteuning en individuele begeleiding de komende jaren mogelijk moeten worden herzien, waarbij rekening moet worden gehouden met een mogelijke kostenstijging.

Innovatie binnen de geboden ondersteuning en samenwerking

In 2023 werken we aan ontwikkelingen om de ondersteuning toekomstbestendig te houden en te maken in het licht van de toenemende vraag en de krappere arbeidsmarkt. Dit vraagt een innovatieve aanpak, samen met gemeenten en de arbeidsmarktregio. Vanuit innovatie kan zowel gekeken worden naar de aanbodkant als de vraagkant van de ondersteuning. Beide zijn nodig om het hardnekkige en complexe vraagstuk op te lossen. Naast de samenwerking met de arbeidsmarktregio om een impuls te geven aan de aanbodkant van huishoudelijke ondersteuning zoeken we in de vraagkant naar innovaties om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te houden. Daarvoor sluiten we aan bij de woonzorgvisies die in elke gemeente ontwikkeld worden, maar verkennen we ook mogelijke interventies zoals reablement en powerful aging. Met deze interventies worden inwoners waarvoor dit mogelijk is, getraind om zo lang mogelijk zelfstandig te functioneren in hun dagelijks leven. Op die manier dragen de interventies ook bij aan de ambitie van mensgerichte gerichte ondersteuning.

De aanpak richt zich in eerste instantie vooral op de huishoudelijke ondersteuning. Daarnaast ontwikkelen we een plan samen met Stroomlijn BV en gemeenten om ook in de toekomst betrouwbaar doelgroepenvervoer in de regio te kunnen bieden. De opgedane ervaringen met deze ontwikkeltrajecten kunnen in de toekomst mogelijk ook worden gebruikt voor de andere vormen van Wmo-ondersteuning.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten en baten opgenomen.

Zorgen voor ondersteuning	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
Begeleiding en kortdurend verblijf	29.736	29.155	33.370	34.291	34.518	34.024
Huishoudelijke ondersteuning	24.836	28.420	26.990	27.773	27.995	27.631
Hulpmiddelen	5.259	5.390	6.330	6.514	6.566	6.480
Vervoer	8.489	8.339	10.813	11.294	11.563	11.594
Totaal lasten	68.321	71.304	77.503	79.872	80.642	79.729
Baten						
Begeleiding en kortdurend verblijf	29.736	29.155	33.370	34.291	34.518	34.024
Huishoudelijke ondersteuning	24.836	28.420	26.990	27.773	27.995	27.631
Hulpmiddelen	5.259	5.390	6.330	6.514	6.566	6.480
Vervoer	8.489	8.339	10.813	11.294	11.563	11.594
Totaal baten	68.321	71.304	77.503	79.872	80.642	79.729
Saldo van lasten en baten		0	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Ten opzichte van de jaarschijf 2024 van de begroting 2023 zijn de verschillen:

Opgave / product	Begroting 2024		Begroting 2023 (jaarschijf 2024)		Verschil	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Zorgen voor ondersteuning						
Hulpmiddelen	6.330	6.330	5.442	5.442	888	888
Vervoer	10.813	10.813	8.363	8.363	2.450	2.450
Huishoudelijke ondersteuning	26.990	26.990	29.245	29.245	-2.255	-2.255
Begeleiding en kortdurend verblijf	33.370	33.370	29.859	29.859	3.511	3.511
Totaal	77.503	77.503	72.909	72.909	4.594	4.594

Bij het opstellen van de begroting Zorgen voor Ondersteuning 2024 is gekeken naar de ontwikkeling van de reguliere trends in cliëntenaantallen en de bijbehorende kosten. De uitkomsten hiervan zijn vastgelegd in de uitgangspuntennotitie begroting 2024. Belangrijkste conclusie daarin is dat door de vergrijzing, de extramuralisering van de zorg en de beweging naar langer zelfstandig thuis wonen het beroep op de Wmo komende jaren verder zal toenemen. Ook hebben we in ieder geval tot 2025 nog te maken met een aanzuigende werking door de relatief lage eigen bijdrage als gevolg van de invoering van het abonnementstarief. Naast de stijging van de vraag naar voorzieningen moet ook rekening worden gehouden met hogere tarieven van de aanbieders. Vooral in 2023 zien we een explosieve stijging van de prijs als gevolg van cao-ontwikkelingen en hogere prijzen voor materialen, grondstoffen en energiekosten. Ondanks de verwachting dat in 2024 de ontwikkeling van tarieven normaliseert, werkt de groei-ontwikkeling in 2023 door in de begroting 2024. De combinatie van deze vraag- en prijsontwikkeling zorgt ervoor dat in 2024 naar verwachting € 4,6 mln. meer wordt uitgegeven ten opzichte van de stand 2024 (meerjarenbegroting) bij de primaire begroting 2023.

Wat ook opvalt is dat we bij de voorziening huishoudelijke ondersteuning te maken hebben met een overschot en bij de andere programmaonderdelen een tekort. Reden hiervan is dat bij de primaire begroting 2023 is besloten om een pas op de plaats te maken en de begroting vooralsnog gelijk te houden aan het niveau van 2022. Daarbij is rekening gehouden met de aanwezige ruimte in de begroting omdat niet alle indicaties verzilverd kunnen worden als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt. Op sommige voorzieningen verwachtten we een plus en andere een min, per saldo leken de verschillen in financiële zin elkaar uit te middelen. Aangegeven is dat bij de 1ste Bestuursrapportage 2023 (lees: Voorjaarsbrief 2023) de begroting wordt aangepast door te schuiven tussen de verschillende programmaonderdelen. De nu voorliggende begroting is hierop aangepast en geactualiseerd, en geeft daarmee een reëel beeld van de te verwachten kosten in 2024.

Hulpmiddelen

Bij de hulpmiddelen vallen de lasten hoger uit als gevolg van een sterke stijging van de tarieven van de voorzieningen in 2023. De stijging van de lonen en de prijzen van materialen, grondstoffen en de energiekosten, werken via de contractueel overgekomen jaarlijkse prijsindexatie door in de tarieven van de aanbieders. Zoals hiervoor aangegeven is de verwachting dat de ontwikkeling van de tarieven in 2024 weer normaliseert.

Vervoer

Het Wmo vervoer valt uiteen in collectief vervoer via de Drechthopper en Wijkhopper en in individuele vervoersvoorzieningen (o.a. scootmobielen, aangepaste fiets, etc.). Voor het collectieve vervoer geldt dat de uitkomsten zoals vastgelegd in de uitgangspuntennotitie zijn toegepast op de door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) van Stroomlijn vastgestelde begroting 2023. Stroomlijn houdt in deze begroting rekening met een verwachte kostenstijging door de (voorlopige) NEA-prijsindexatie van 10%. Door de landelijke krapte op de arbeidsmarkt is het voor Stroomlijn moeilijk om chauffeurs en regiepersoneel te behouden of nieuw personeel binnen te halen. Daarom heeft Stroomlijn haar personeel ook eenmalig 5% extra loonsverhoging geboden. De individuele vervoersvoorzieningen hebben net als de hulpmiddelen te maken met een sterke stijging van de tarieven van de aanbieders door hogere lonen en gestegen prijzen van materialen,

grondstoffen en de energiekosten. Dit zien we terug in de jaarlijkse indexatie van de tarieven van de aanbieders.

Huishoudelijke ondersteuning

In overeenstemming met de uitgangspuntennotitie 2024 houden we voor 2023 rekening met 7% groei van het klantenbestand. De groeiverwachting voor 2024 is iets lager en bedraagt 5%. Door de herinvoering van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage vanaf 2025 zullen klanten minder snel een beroep doen op de voorziening huishoudelijke ondersteuning. Vooruitlopend op de invoering van het nieuwe eigen bijdrage regime verwachten we al in 2024 de eerste effecten te zien. Naast de groeiontwikkeling van het aantal klanten zijn de tarieven van de aanbieders volgens de cao-verhoging van de HBH-loonschalen in 2023 met 2,9% verhoogd. In de begroting is reeds rekening gehouden met eventuele onderuitnutting van nieuwe indicaties als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt.

Begeleiding

De afwijking op het programmaonderdeel Begeleiding is het grootst. Dit komt omdat de primaire begroting 2023 gelijk is gehouden aan het niveau van 2022 en nog niet is geactualiseerd naar een reële stand van de te verwachten kosten. Dit werkt door in de begroting 2024. De verwachting voor 2024 is niet dat het aantal nieuwe klanten sneller toeneemt dan voorgaande jaren of dat de tarieven van de aanbieders harder stijgen gebruikelijk. Rekening houdend met de voorgenomen begrotingswijziging 2023 bij de Voorjaarsbrief 2023 is de werkelijke groeiverwachting en de ontwikkeling van de uitgaven volgens de uitgangspuntennotitie 2024 verwerkt in de begroting.

2.4 Bedrijfsvoering

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten en baten opgenomen. De begrote baten en lasten voor bedrijfsvoering van Drechtwerk zijn opgenomen onder dat product (Opgave Ontwikkelen naar werk).

Vanaf boekjaar 2023 presenteren we de apparaatskosten in zijn geheel onder de opgave Bedrijfsvoering, waar de kosten voorheen werden gepresenteerd onder de verschillende opgaven. Dit vergroot de transparantie in de totale omvang van de apparaatskosten en sluit beter aan op de sturing en verantwoording.

In de verplichte bijlagen blijven we uiteraard voldoen aan het BBV en de bijdrageverordening, zoals de indeling naar Taakvelden.

Bedrijfsvoering	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
Apparaatskosten	53.960	53.713	61.586	60.852	60.498	60.416
Treasury	108		215	215	215	215
Totaal lasten	54.068	53.713	61.801	61.067	60.713	60.631
Baten						
Apparaatskosten	44.345	45.612	58.156	57.956	57.650	57.644
Treasury	108		215	215	215	215
Totaal baten	44.453	45.612	58.371	58.171	57.865	57.859
Saldo van lasten en baten	-9.615	-8.101	-3.430	-2.896	-2.848	-2.772

Bedragen x € 1.000

Ten opzichte van de jaarschijf 2024 van de begroting 2023 zijn de verschillen:

Opgave / product	Begroting 2024		Begroting 2023 (jaarschijf 2024)		Verschil	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bedrijfsvoering						
Apparaatskosten	61.586	58.156	53.713	45.612	7.873	12.544
Treasury	215	215			215	215
Totaal	61.801	58.371	53.713	45.612	8.088	12.759

De bedrijfsvoeringskosten stijgen in de begroting 2024 met circa € 7,8 mln. Deze stijging wordt voor een groot deel veroorzaakt door onvermijdelijke kosten, die in eerdere bestuursrapportages zijn aangekondigd en/of in de uitgangspuntennotitie voor de begroting 2024 en de actualisatie 2023 zijn vastgesteld. De belangrijkste ontwikkelingen worden onderstaand toegelicht.

Loon- en prijsindex	B2024	B2025	B2026	B2027
Prijsindex 2023 (aanvulling 3,0%)	380.000	380.000	380.000	380.000
Prijsindex begroting 2024 (2,5%)	364.000	364.000	364.000	364.000
Loonindex boekjaar 2023 principeakkoord	2.149.440	2.134.440	2.131.440	2.125.440
Loonindex begroting 2024 (3,9%)	1.661.789	1.661.789	1.661.789	1.661.789
Totaal loon- en prijsindex	4.555.229	4.540.229	4.537.229	4.531.229

De totale loon- en prijsindex is berekend op € 4,5 mln.

In de uitgangspuntennotitie zijn afspraken gemaakt voor de loon- en prijsindex. Voor de prijsindex is een stijging van 2,5% opgenomen en voor de loonindex was een stijgingspercentage van 3,9% opgenomen op basis van de septembercirculaire 2022. Daarbij zou een actualisatie worden doorgevoerd voor het jaar 2023.

Tijdens het opstellen van de begroting 2024 is het principeakkoord voor de cao van 2023 bekend geworden. Op verzoek van het regionaal controllers overleg is het principeakkoord 2023 verwerkt in de begroting 2024 en de voorjaarsbrief 2023. Dit past in het principe van het opstellen van een reële begroting.

Ontwikkeling onvermijdelijke kosten	B2024	B2025	B2026	B2027
Energiekosten	200.000	200.000	0	0
Huisvestingskosten	250.000	150.000	0	0
Overige ontwikkelingen contracten	99.000	99.000	99.000	99.000
Totaal onvermijdelijke kosten	549.000	449.000	99.000	99.000

In de uitgangspuntennotitie 2024 en de voorjaarsbrief 2023 was een stijging van de energiekosten en de huisvestingskosten aangekondigd. Daarnaast hebben enkele aanbestedingen geleid tot een hogere stijging van de kosten dan via de prijsindex was berekend. Het betreft o.a. contracten voor arbo, verzekeringen, portokosten en accountantskosten.

Voor de ontwikkeling van de apparaatskosten is een bedrag van € 1,7 mln vanaf 2024 opgenomen. Dit bedrag is berekend aan de hand van de ontwikkelingen per opgave, zoals in de uitgangspuntennotitie 2024 is vastgesteld. Voor de overhead is een koppeling gemaakt naar de ontwikkeling binnen de opgaven, waarbij diverse kosten zijn uitgesloten, zoals huisvestingen, automatisering etc.

Tot slot in het kort nog enkele andere ontwikkelingen.

- Op 13 oktober 2022 heeft het AB ingestemd met het voorstel voor afbouw van de impuls statushouders naar reguliere dienstverlening. Met dit besluit groeit de reguliere formatie komende jaren door afbouw van het budget impuls statushouders.
- Een deel van de participatiemiddelen wordt ingezet voor de apparaatskosten. Vanaf 2024 is een bedrag van circa € 500K overgeheveld van Ontwikkelen naar werk naar de apparaatskosten. Daarmee loopt de financiering in het vervolg ook via de opgave bedrijfsvoering.
- Als gevolg van de herijking van het minimabeleid is een bedrag van € 180K toegevoegd aan de opgave bedrijfsvoering voor de toekomstige uitvoering.

De baten stijgen met € 12,5 mln. Enerzijds heeft de stijging betrekking op de hierboven benoemde kostenstijgingen van € 7,8 mln. Anderzijds betreft het een verplaatsing van de financiering van apparaatskosten vanuit participatie naar bedrijfsvoering. Vanaf 2024 wordt een bedrag van € 4,8 mln via de apparaatskosten in rekening gebracht bij gemeenten, waar dit voorheen via de opgave Ontwikkelen naar werk gebeurde. Dat betekent een budgetneutrale verschuiving binnen de begroting van de SDD.

Treasury

Binnen dit product zijn opgenomen de rentelasten op korte financiering ad € 215.000, de rentebaten op verstrekte leningen aan Stroomlijn BV en Baanbrekend Detacheren BV (samen € 15.000) en het nadelig renteresultaat van € 200.000 dat ten laste van de gemeenten komt. De rentelasten van de 3 langlopende leningen die zijn aangegaan ter financiering van de vaste activa van Drechtwerk zijn onder dat product opgenomen.

Overhead

De bedrijfsvoeringskosten bevatten lasten van overhead zoals bedoeld in het BBV. Dit zijn kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. In de Opgave Bedrijfsvoering en onder het product Drechtwerk is € 36.151.000 lasten en € 1.097.000 baten overhead opgenomen. In de bijlage "Overzicht van lasten en baten naar Taakvelden" is dit zichtbaar als Taakveld 0.4.

2.5 Algemene dekkingsmiddelen

In de begroting is het gebruikelijk om een bedrag voor onvoorzien op te nemen. Dit bedrag is bestemd voor lasten, die nog niet in de begroting van de opgaven zijn opgenomen. De wens van de deelnemende gemeenten is dat de GR Sociaal terughoudend is in het vormen van reserves. Dat betekent dat geen bedrag voor onvoorzien is opgenomen.

2.6 Vennootschapsbelasting

De GR Sociaal neemt voor de meeste gevallen met haar activiteiten niet deel aan het economisch verkeer, waarbij sprake is van winst(streven). De activiteiten betreffen veelal overheidstaken of worden maximaal kostendekkend uitgevoerd. Voor de jaren 2024-2027 verwachten wij voor de activiteiten die wel onder de Vennootschapsbelasting vallen geen afdracht te moeten doen.

3 Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als het vermogen om financiële risico's op te vangen en omvat de weerstandscapaciteit minus de risico's. Weerstandscapaciteit bestaat uit het aanwezige eigen vermogen in de vorm van algemene reserve, het vrije besteedbare deel van bestemmingsreserves en het bedrag voor onvoorzien.

In de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen is opgenomen dat binnen de GR Sociaal in principe geen reserves worden gevormd en aangehouden. Het vormen van weerstandsvermogen vindt dan ook volledig plaats bij de gemeenten zelf. Dat betekent dat de weerstandscapaciteit van de GR Sociaal (nagenoeg) nihil is.

Algemene reserve

De stand van de algemene reserve is vanaf 2024 nihil.

Risicomanagement

Risicomanagement verschaft de mogelijkheid om optimaal om te gaan met onzekerheden. Met het weerstandsvermogen wordt de relatie weergegeven tussen middelen (weerstandscapaciteit) en risico's. Tot de risico's behoren alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (zoals verzekering) en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie. In de volgende tabel zijn deze opgenomen.

Openstaande risico's

Omschrijving	Kans	Totale omvang (€)	Impact (€)	Toelichting
Uitstaande geldlening aan Assembly Partner B.V.	Matig (25%)	1.132.000	283.000	Op 1 januari 2022 staat er een lening uit van € 1.132.000. Bij een faillissement is het risico dat deze lening niet volledig geïnd kan worden lening reëel. De afgegeven borgstelling zal dit risico beperken.
Bestandsontwikkeling inkomensondersteuning	Gemiddeld (50%)	1.500.000	750.000	Het aantal klanten eind 2022 bedraagt 6.219. De prognose o.b.v. het CPB is dat eind 2023 het aantal bijstandsgerechtigden maximaal 6.050 zal zijn. Blijkt dat door een tegenvallende (plaatselijke) conjunctuur 2024 begint met 100 bijstandsgerechtigden meer, is er een risico van € 1.500.000.
Kinderopvangtoeslagaffaire	Gemiddeld (50%)	600.000	300.000	Het is nog onduidelijk op welke wijze de Hersteloperatie Kinderopvangtoeslagaffaire Drechtsteden in 2024 wordt voortgezet. De gemeente krijgen via een specifieke uitkering (SPUK) compensatie voor de kosten die gemeenten in het kader van de hersteloperatie maken. De gemeenten lopen het risico dat dit budget, wat de gemeenten krijgen voor de hersteloperatie, niet voldoende is. De Drechtsteden-gemeenten hebben gekozen voor normbedragen voor de declaratie van de kosten bij het Rijk. Dat betekent dat hoe langer de hersteloperatie duurt, des te krapper het budget wordt.
DW Rijkssubsidie SW (vanaf 1-1-2008 gemeentelijke subsidie SW)	Gemiddeld (50%)	278.000	139.000	De subsidie SW is de belangrijkste inkomstenbron van Drechtwerk. Wijziging in de bekostigingssystematiek kan gevolgen hebben voor de omvang van de subsidie SW, d.w.z. dat het ministerie de hoogte van de subsidie per SE bepaalt. Elke euro verandering in de subsidie veroorzaakt een gelijke mutatie in het tekort zowel positief als negatief. (in deze begroting zijn de meest recente budgetten verwerkt, septembercirculaire 2022 als wel een verwachte LPO Rijkscompensatie).
Ontwikkeling macrobudget	Gemiddeld (50%)	-1.500.000	-750.000	De Rijksbudgetten zijn bepaald aan de hand van een geprognosticeerd macro-budget op basis van de ontwikkeling van de klantaantallen volgens het CPB, Rijksbeleid, conjunctuur en de prijsbijstelling. De verwachting is een stijging van de klantaantallen. Door deze stijging zal ook het macrobudget toenemen. Een stijging van

				100 klanten aan het begin van het jaar is een kans van € 1.500.000.
Wmo begeleiding	Gemiddeld (50%)	500.000	250.000	De GR Sociaal heeft een aantal maatregelen genomen om de groei van de uitgaven voor Wmo Begeleiding en kortdurend verblijf te beperken. Op dit moment lijkt het dat deze maatregelen nog steeds toereikend zijn om op dit programmaonderdeel binnen het beschikbare budget te blijven. Onduidelijk is nog of op langere termijn deze maatregelen stand zullen houden. Door de vergrijzing van de bevolking is de verwachting dat in de toekomst het beroep op de Wmo alleen maar verder zal toenemen.
Bedrijfsvoering	Gemiddeld (50%)	200.000	100.000	De bedrijfsvoering moet aan steeds meer regels voldoen. Bijvoorbeeld de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en informatiebeveiliging, maar ook de steeds meer opkomende landelijke standaardisering. Daarnaast moet de informatisering aan steeds grotere eisen voldoen. We zien dat we als overheid minder snel van deze ontwikkelingen gebruik maken. De mogelijkheden die door de markt worden aangeboden en dat wat door onze inwoners wordt gebruikt, wijkt in toenemende mate van elkaar af. Systemen en hun onderlinge relatie/ uitwisseling worden complexer en dat vraagt om heroverweging. Ook de sterke afhankelijkheid van de IT-systemen en daarmee onze kwetsbaarheid blijft een risico.
Huisvesting	Gemiddeld (50%)	300.000	150.000	Het pand 'De Hellingen' wordt gehuurd tot en met het eerste kwartaal 2025. Investerings zijn nodig om de functionaliteit van de panden op orde te houden, maar worden beperkt tot het strikt noodzakelijke. Ook de jaarlijkse onderhoudskosten kunnen oplopen, door de ouderdom van het pand. Er wordt steeds kritisch gekeken naar de noodzaak van investeringen en onderhoudsverplichtingen. Risico is dat de extra kosten niet binnen de bestaande budgetten kunnen worden opgevangen.
Rijkstoezegging vergoeding terugvorderingen Tozo	Groot (75%)	-600.000	-450.000	Door het Rijk is een vergoeding toegezegd van terugvorderingen Tozo. Dit geldt voor Tozo-voorschotten die zijn verstrekt voor 22 april 2020 (voor bekendmaking AMvB) en waarop moest worden teruggevorderd. Hiervan wordt 30% door het Rijk vergoed. Dit bedrag wordt gebaseerd op de verantwoording via de SiSa. Het bedrag verantwoord in de SiSa 2020 betekent een vergoeding van € 0,6 mln.
Leefgeld Oekraïense vluchtelingen	Groot (75%)	2.000.000	1.500.000	Voor alsnog zijn er geen Lasten Leefgeld opgenomen in de begroting. Reden hiervan is dat er moeilijk een inschatting te maken is hoeveel Oekraïners er nog aanspraak kunnen maken op Leefgeld in 2024 en men geen onnodig budget op voorhand in de begroting wil opnemen maar dit in de risicoparagraaf wordt opgenomen. Er vanuit gaande dat er Leefgeld verstrekt gaat worden in 2024 is er een risico van € 2.000.000 gebaseerd op de Lasten 2022 en dat er meer Oekraïners werk hebben kunnen vinden.
Huisvesting	Groot (75%)	300.000	225.000	De plannen van de gemeente Dordrecht voor de ontwikkeling van de Spuiboulevard hebben tot gevolg dat de Sociale Dienst Drechtsteden het huidige pand moet verlaten. De kosten van nieuwe huisvesting zullen in ieder geval hoger zijn dan het huidige huurcontract, dat loopt tot en met het eerste kwartaal 2025. Er is in die kosten niet voorzien. Met de projectorganisatie van gemeente Dordrecht vindt overleg plaats welke extra kosten er gemaakt moeten worden m.b.t. de voorbereiding op de huisvesting na het eerste kwartaal 2025 en waar deze kosten zullen landen. In 2023 zal er naar verwachting extra inzet moeten worden gepleegd in en aan het project van het Huis van stad en regio.
Wetsvoorstel resultaatgericht indiceren	p.m.		p.m.	De Centrale Raad van Beroep heeft verschillende uitspraken gedaan over resultaatgerichte indicaties, en de strijdigheid met het rechtszekerheidsbeginsel. Dat betekent dat de inkoopssystematiek van de Drechtsteden onder druk is komen te staan. Het Rijk was voor de val van het kabinet in 2021 voornemens om de resultaatgerichte indicatiestelling door een wetswijziging mogelijk te maken. Op dit moment is onzeker of deze wetswijziging onder het nieuwe kabinet weer opgepakt gaat worden. Mocht deze wetswijziging uiteindelijk geen doorgang vinden dan moet de zorg voortaan weer in uren worden geïndiceerd in plaats van het beoogde resultaat zoals we nu doen. De daarmee samenhangende afrekeningsystematiek (PxQ) met de

				zorgaanbieders zorgt ervoor dat de kosten aanzienlijk zullen stijgen. Dit brengt dus een onzekerheid met zich mee in de kostenontwikkeling voor de Wmo in de toekomst.
Arbeidsontwikkeling	p.m.		p.m.	De werkloosheid daalt en er staat momenteel een recordaantal aan vacatures open. Door krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om (goed opgeleid en ervaren) personeel te werven. Ook bij de GR Sociaal staan vacatures lang open. De schaarste op de arbeidsmarkt zal op korte termijn niet direct een knelpunt zijn bij de kwaliteit van dienstverlening aan de klanten van de GR Sociaal. Op langere termijn kan dat echter wel het geval zijn. De GR Sociaal doet allerlei inspanningen om goed personeel te werven en te behouden.
DW Kamerlingh Onnesweg 1	p.m.		p.m.	Onvoorziene benodigde maatregelen om te voldoen aan wet- en regelgeving kunnen impact hebben op het exploitatieresultaat.
Totaal			2.497.000	

Financiële kengetallen

	2024	2025	2026	2027
Netto schuldquote	5%	5%	4%	4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	6%	5%	5%	5%
Solvabiliteitsratio	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	0%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de omvang van de lasten en baten.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate aan waarmee het bezit gefinancierd is met eigen vermogen. Het eigen vermogen van GR Sociaal is nihil, conform het beleidskader risicomanagement en weerstandsvermogen en daarom is deze ratio 0%.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met in achtneming van beperkingen en verruiming van de exploitatie door dotatie en onttrekking aan reserves. GR Sociaal heeft geen structurele exploitatieruimte.

De geprognosticeerde balans en de raming van het EMU-saldo zijn opgenomen in de financiële begroting.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Door het samengaan met Drechtwerk is er voor de GR Sociaal een nieuwe Nota Activabeleid opgesteld en op 26 januari 2023 vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

De GR Sociaal heeft een aantal kapitaalgoederen. Onder kapitaalgoederen wordt verstaan: de in eigendom verkregen terreinen, gebouwen en installaties en onderhoud e.d. voor gehuurde/gepachte objecten.

Hieronder vallen de volgende locaties:

- Het gehuurde onderkomen Bakestein in Zwijndrecht.
- Het onderkomen de Lockhorst in Sliedrecht.
- De hoofdlocatie van Drechtwerk aan de Kamerlingh Onnesweg 1 te Dordrecht.
- Het gehuurde pand aan de Hellingen in Dordrecht.

De locaties zijn in goede conditie, worden regelmatig geïnspecteerd door externe organisaties (brand- en bedrijfsschadeverzekeraar) en/of door ingehuurde installatiebedrijven.

Voor het groot onderhoud aan de locatie van Drechtwerk aan de K. Onnesweg is sinds 2016 een meerjaren onderhoudsvoorziening gevormd. De meerjaren onderhoudsbegroting wordt jaarlijks geactualiseerd in de meerjarenplanning. Er vindt een jaarlijkse dotatie plaats aan deze voorziening, deze is opgenomen als jaarlijkse last in de exploitatie van het lopend jaar.

De GR Sociaal heeft in een meerjarig beheerplan voor haar gebouwen en deze wordt jaarlijks bijgesteld waar nodig.

De hoofdlocatie van Drechtwerk is gebouwd op in erfpacht uitgegeven gronden. De erfpachtovereenkomst loopt in 2039 af. De looptijd van het beheersplan raakt op sommige onderdelen de einddatum van het erfpachtcontract. Om te voorkomen dat Drechtwerk investeringen in haar opstallen doet die een langere afschrijftermijn hebben dan de looptijd van het erfpachtcontract, zal het bestuur lopende het jaar 2023 een standpunt worden gevraagd over het al dan niet wenselijk zijn van het verlengen van de erfpachtafspraken.

3.3 Financiering

Financieringsstatuut

Op 23 januari 2023 is een nieuw Financieringsstatuut door het Algemeen bestuur vastgesteld, geldend vanaf 2023. In het statuut zijn alle aspecten van de financiering van de GR Sociaal opgenomen. Het heeft als doel om de beleidskaders aan te geven voor de uitvoering van de treasuryfunctie. De uitvoering is opgedragen aan de gemeente Dordrecht. De GR Sociaal is en blijft daarbij autonoom in het vaststellen van het treasurybeleid.

Het treasurybeleid dient, als onderdeel van het financieel beleid, de uitvoering van de taken van de GR Sociaal te ondersteunen en waarborgen te bieden voor de financiële continuïteit van de organisatie op korte en lange termijn.

Om invulling te geven aan de financiële functie zijn in het statuut de volgende doelstellingen benoemd:

- Het opereren binnen de kaders zoals die gesteld zijn in de Wet Fido en door het Algemeen Bestuur.
- Het zorgdragen voor een effectief en efficiënt kas- en saldobehoor.
- Het zorgdragen voor een goed relatiebeheer.
- Het minimaliseren van financieringskosten.
- Het voeren van een prudent beleid rond uitzettingen en derivaten.
- Het realiseren van gedegen informatiestromen.

Risico's

Financiële risico's

Renterisico's hebben betrekking op de vlottende schuld en de vaste schuld. De Wet Fido stelt een norm voor het maximumbedrag waarvoor kortlopende financieringsmiddelen, met een looptijd korter dan één jaar, kunnen worden aangetrokken. Deze *kasgeldlimiet* bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming. Voor 2024 bedraagt dit € 26 miljoen, zijnde 8,2% van circa € 323 miljoen.

De *renterisiconorm* heeft tot doel om binnen de portefeuille aan langlopende leningen een overmatige afhankelijkheid van de rente in een zeker jaar te voorkomen. De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal aan lasten. Het begrotingstotaal van de GR Sociaal bedraagt voor 2024 circa € 323 miljoen waardoor de norm voor de GR Sociaal gelijk is aan € 64 miljoen. Op dit moment heeft de GR Sociaal drie langlopende leningen via de uitvoeringsorganisatie Drechtwerk. Verwacht wordt dat in 2024 geen langlopende leningen worden afgesloten.

De leningenportefeuille 2024 laat het volgende beeld zien:

(* € 1000,-)	Verstrekker	Soort lening	Nominaal bedrag	Laatste aflossing	Stand per 1-1-2024	Afloss.	Stand per 31-12-2024
Lening	BNG 40.0097704	Lineair	€ 3.000	2028	€ 540	€ 120	€ 420
Lening	BNG 40.109859	Annuitair	€ 23.600	2039	€ 16.732	€ 923	€ 15.809
Lening	BNG 40.109860	Fixed	€ 3.000		€ 3.000	€ -	€ 3.000
Totaal leningenportefeuille			€ 29.600		€ 20.272	€ 1.043	€ 19.229

Kredietrisico's

Een kredietrisico is het risico van een niet-terugbetaling. Deze doen voor bij uitzettingen (verstrekke geldleningen, beleggingen) of bij borgstellingen. Deze risico's worden door de Wet Fido ingeperkt door middel van te stellen voorwaarden aan marktpartijen en financiële producten. Het is de verwachting dat de GR Sociaal in 2024 geen overtollige liquide middelen zal uitzetten en/of leningen zal verstrekken.

Kas- en saldobeleer

De treasuryfunctie zorgt voor de inrichting van het betalingsverkeer en regelt de kredietlijnen. Op basis van een korte liquiditeitsplanning worden de liquiditeiten beheerd, waarbij met kasgeld en deposito's het saldo naar nul wordt gestuurd.

Relatiebeheer

Het relatiebeheer heeft betrekking op het onderhouden van marktrelaties met banken en financiële instellingen, en is van belang om ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt te monitoren.

Financieringskosten

Er wordt gezorgd voor een optimale financiering van de GR Sociaal. De activiteiten zijn er op gericht om de kosten voor aangetrokken financieringsmiddelen (zowel kort als lang) zoveel mogelijk te beperken. Beheersing van de liquiditeitenstromen vanuit gemeenten (in 2024 € 305 miljoen) is het belangrijkste speerpunt.

Beleid rond uitzettingen en derivaten

Ten aanzien van het uitzetten van (tijdelijk) overtoollige geldmiddelen geldt dat deze in principe in 's Rijks Schatkist worden aangehouden. Als hiervan wordt afgeweken wordt de Wet Fido, strikt gevolgd.

Financiering

De financieringspositie luidt als volgt (x € 1.000):

Financiering	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027
Te financieren					
Materiële vaste activa	20.025	18.974	18.070	17.167	16.261
Financiële vaste activa	4.148	3.848	3.348	3.348	3.348
Totaal te financieren	24.173	22.822	21.419	20.515	19.609
Financieringsmiddelen					
Reserves	-90	0	0	0	0
Voorzieningen	3.333	918	965	1.044	1.128
Leningen	20.272	19.229	18.171	17.097	16.008
Totaal financieringsmiddelen	23.516	20.147	19.136	18.141	17.136
Financieringstekort	-657	-2.676	-2.282	-2.374	-2.472

Rentelasten en toegerekende rente

Aan investeringen wordt de rente met behulp van het rente-omslagpercentage toegerekend. Het gehanteerde renteomslagpercentage voor 2024 is 1,5%. Over de eigen financieringsmiddelen mag maximaal het gemiddeld rentepercentage op aangetrokken geldleningen (kort- en lang vreemd vermogen) worden berekend, in de berekening is 0% aangehouden.

Renteschema	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027
Rentelasten langlopende leningen	346	346	326	326
Rentelasten kortlopende financiering	215	215	215	215
Rentebaten verstrekte leningen	-49	-49	-49	-49
Rente eigen financieringsmiddelen	0	0	0	0
Totaal rente	512	512	492	492
Toegerekende rente (met omslagrente)	312	312	292	292
Renteresultaat op Treasury (nadelig)	200	200	200	200

Bedragen x € 1.000

Omslagrente

Totaal van de activa per 1 januari (x € 1.000)	20.142	18.974	18.070	17.167
Berekend omslag% (Totaal rente/activa)	2,3%	2,6%	2,6%	2,7%
Gehanteerd omslagpercentage	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%

De rentebaten van verstrekte leningen zijn opgenomen in het product Treasury (€ 15.000) en Drechtwerk (€ 34.000), de rentelasten van de langlopende leningen zijn eveneens verantwoord in het product Drechtwerk. Het nadelige renteresultaat wordt veroorzaakt door de rente op korte financiering die nodig is om de dagelijkse liquiditeitsbehoefte te dekken. De geldstromen vanuit de gemeenten vormen het grootste onderdeel daarin (€ 305 miljoen liquiditeit). Nu de rentekosten op korte financiering stijgen van licht negatief tot het jaar 2022 naar enkele procenten positief is dat een aandachtspunt.

3.4 Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

GR Sociaal: Sociale Dienst Drechtsteden en Drechtwerk

Begin 2023 zijn de GR Drechtwerk en de GR Sociaal samen verder gegaan in de aangepaste GR Sociaal. Daarbij zijn 2 organisatieonderdelen ontstaan: Sociale Dienst Drechtsteden en Drechtwerk. Vanaf 1-1-2023 geldt er 1 gezamenlijk bestuur en 1 gezamenlijke leiding. 2023 en 2024 staan in het teken om met elkaar op de inhoud de verbinding tussen de 2 onderdelen te gaan leggen, zodat er meer mogelijkheden voor de inwoners in de Drechtsteden ontstaan. Meer informatie hierover is terug te vinden bij de opgave Ontwikkelen naar Werk.

Naast de inhoudelijke uitdaging zijn in deze begroting (2024) voor het eerst beide organisatieonderdelen verwerkt. In de begroting wordt waar dat kan een geconsolideerd beeld weergegeven en waar dit afwijkt wordt dit expliciet gemaakt. Ten alle tijde blijft zichtbaar welk aandeel het organisatieonderdeel Drechtwerk heeft in de GR Sociaal, conform de bestuurlijke wens om dit zichtbaar te houden. Het grootste verschil zit gelegen in het feit dat de Sociale Dienst Drechtsteden voor 7 gemeenten werkt en Drechtwerk voor 6. De uitgangspuntennotitie voor 2024, die samen met gemeenten tot stand is gekomen en door het Algemeen Bestuur van de GR Sociaal op 26 januari 2023 is vastgesteld, is op beide organisatieonderdelen van toepassing, tenzij expliciet anders vermeld.

In het algemeen geldt dat beide organisaties hun eigen bedrijfsvoering hebben en integreren geen doel op zich was en is. Waar dit echter kan, en logischerwijs passend is, wordt hierover wel het gesprek gevoerd tussen beide onderdelen. Een voorbeeld daarvan is de Functionaris Gegevensbescherming (FG). Sinds 1 januari 2023 is er reeds 1 FG voor beide organisatieonderdelen. Ook in 2024 en verder blijven we gezamenlijk scherp op mogelijkheden en kansen die voordelen opleveren voor de bedrijfsvoering van de GR Sociaal.

Structuur Sociale Dienst Drechtsteden

Daarnaast wordt in 2023 de organisatiestructuur heringericht op 5 opgaven, de 3 inhoudelijke opgaven zoals deze in deze begroting zijn opgenomen en de opgaven "Dienstverlening" en "Bedrijfsvoering". Binnen de opgave dienstverlening staat onze dienstverlening in brede zin centraal en werken we met elkaar aan een passende toegang voor alle inwoners (integraal, centraal, en in verbinding met onze partners). We zoeken daarbij naar nieuwe manieren (fysiek en digitaal) om continu op dit punt te innoveren en te verbinden. De samenwerking met de wijkteams krijgt positie binnen deze opgave én het continu leren en verbeteren van alle signalen van onze inwoners en partners wordt in deze opgave verder doorontwikkeld.

Bedrijfsvoering is als laatste opgave toegevoegd. In deze opgave staan alle bedrijfsvoeringsaspecten (geld, mensen, middelen) centraal om te zorgen dat de GR Sociaal en alle medewerkers effectief en efficiënt aan de slag kunnen zijn en optimaal de inwoner kunnen ondersteunen. Binnen deze opgave valt ook de informatievoorziening. We werken in 2024 toe naar een steeds betere informatievoorziening op al deze opgaven en richten onze doelen en KPI's zodanig in dat deze volledig aansluiten op alle opgaven.

Omdat dit veel vraagt van professionals zetten we ook in 2024 in op het ontwikkelen, op peil houden en uitwisselen van de nodige kennis en vaardigheden via ons centrale opleidingsprogramma "Samen Wijzer".

Informatisering & automatisering

In 2023 is de overgang naar het Rekencentrum bij KPN en de overgang naar de Digitale WerkRuimte voor alle medewerkers van het organisatieonderdeel Sociale Dienst Drechtsteden voorzien. Als de planning gehaald wordt, betekent dit dat het bulkwerk hiervan in 2023 wordt afgerond. Verbeteringen, verder aanpassingen en mogelijke uitloop kunnen het jaar 2024 echter ook nog raken. E.e.a. is afhankelijk van de planning van de servicegemeente en mogelijk onvoorziene punten die van invloed kunnen zijn. Het regionale programma ICT beweegt vraagt in elk geval de nodige inspanningen van de GR Sociaal, omdat het alle medewerkers raakt, het een complex landschap betreft en in sommige gevallen verouderde systemen worden gebruikt.

We zetten vol in, in 2024, op standaardisatie en vereenvoudiging van ons applicatie-landschap, waarbij we gebruik maken van de nieuwste technologieën. Naar verwachting zullen in 2024 de laatste grote maatwerkapplicaties vervangen gaan worden door applicaties van de markt, althans dit wordt als zodanig gepland. E.e.a. hangt mede af van de voortgang van het regionale project en de daadwerkelijke overgang naar een nieuw rekencentrum.

Door de herinrichting van de organisatie naar de 5 opgaven, gaan alle werkprocessen tegen het licht gehouden en herontworpen worden. Daarmee zal in 2024 de focus binnen de GR Sociaal voor ICT verlegd worden naar de doorontwikkeling van het kernsysteem Suite en de herinrichting en vertaling van de werkprocessen in dit systeem. Dubbelingen, voor zover deze er zijn, gaan eruit en de processen worden meer integraal ingericht. Met de softwareleverancier zijn we in gesprek hoe onze inrichting verder te vereenvoudigen en te versimpelen, door middel van standaardisatie.

Naar verwachting zullen in 2024 ook de voorbereidingen starten voor de overgang naar de SaaS-applicatie van het kernsysteem Suite (van Centric). Dit alles vraagt de nodige inzet van bedrijfsvoering en de ICT collega's.

Informatievoorziening

Om alle ontwikkelingen binnen ICT in goede banen te leiden, terwijl de reguliere bedrijfsvoering uiteraard door moet blijven lopen, gaat de GR Sociaal werken met een hernieuwd informatieplan, waarbij per jaar de prioriteiten gesteld zullen gaan worden én een releasekalender gekoppeld wordt, zodat er meer inzicht en grip op ICT ontwikkelingen komt en hoe deze de reguliere bedrijfsvoering raken.

De GR Sociaal kent inmiddels al een gemeentedashboard waarop diverse informatie te vinden is op gemeenteniveau over uitkeringen, bijzondere bijstand, Wmo en schuldhulpverlening. Hoewel dit dashboard continu in ontwikkeling is zodat dit steeds beter aansluit op de diverse behoeften van de gemeenten gaan we in 2023 en 2024 extra inzetten op de doorontwikkeling van onze informatievoorziening voor de regio. Deze doorontwikkeling ziet er grofweg als volgt uit:

1. Plan van aanpak opleveren (2023) inclusief ronde langs de gemeenten (inclusief raden) om input op te halen met betrekking tot wensen, prioritering van deze wensen en het gaan werken met een releasekalender
2. Ontwikkelen kwartaalnieuwsbrief voor gemeenten over GR Sociaal, ontwikkelingen, data etc. (zowel voor ambtenaren als voor het bestuur zijnde college en raden)
3. Per kwartaal de organisatie van databijeenkomsten voor gemeenten waarin dieper ingegaan wordt op vooraf opgehaalde vragen/behoeften

In 2022 is de Wet Open Overheid van kracht geworden. Digitalisering en transparantie gaan daarbij hand in hand. Daarnaast is met de nieuwe archiefwet een traject gestart om tot digitalisering en ontsluiting te komen van archieven. Ook in 2024 zullen beide wetswijzigingen leiden tot aanpassingen in digitale gegevensstromen.

Huis van Stad en Regio (werktitel)

In verband met de ontwikkeling van de Spuiboulevard in Dordrecht worden een aantal panden gesloopt om plaats te maken voor woningbouw. Zo ook het stadskantoor en het gebouw waarin de SDD is gehuisvest. Het toenmalige DSB van de GRD heeft op basis van de Bestuurlijke Samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Dordrecht de intentie uitgesproken dat de Sociale Dienst mee verhuist, naar het, nog te bouwen, Huis van Stad en Regio. Oplevering van het nieuwe HvSR is voorzien halverwege 2025. Het huidige huurcontract met de gemeente Dordrecht is gekoppeld aan die oplevering. Als Sociale dienst participeren we in de diverse werkgroepen van het project om zo samen met de andere toekomstige partners van het Huis op te trekken. Voor 2024 en 2025 zijn aanvullende middelen nodig voor deze participatie (€ 250.000 voor 2024, € 150.000 voor 2025). Daarnaast zullen er vanaf het moment van huisvesting in het nieuwe pand extra middelen nodig zijn als gevolg van een toename van de huurlasten vanaf 2025. Deze structurele toename zal in de begroting 2024 nog niet worden meegenomen gezien het onzekere karakter van de kostenontwikkeling. Wel liggen er afspraken waarbij de huurprijs marktconform is. Overigens is elke nieuwe locatie duurder dan het huidige.

Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van (boekjaar) 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd. In 2022 en 2023 is bestuur op diverse manieren meegenomen in de gevolgen hiervan.

De rechtmatigheidsverantwoording houdt in dat in de jaarrekening 2023 het Dagelijks Bestuur van de GRS verantwoording aflegt over de financiële rechtmatigheid van de organisatie. Tot en met 2022 gaf de (externe) accountant hierover een oordeel af. Vanaf 2023 is dit vervallen. Daarvoor in de plaats komt de rechtmatigheidsverantwoording, waarin het Dagelijks Bestuur een oordeel geeft over het rechtmatig handelen van de organisatie. Het Algemeen Bestuur van de GR Sociaal zal uiteindelijk met het Dagelijks Bestuur spreken over de bevindingen uit de verantwoording.

Dienstverleningsovereenkomsten

De GR Sociaal heeft twee soorten dienstverleningsovereenkomsten. Enerzijds dienstverlening aan de GRS en anderzijds dienstverlening vanuit de GRS aan de regiogemeenten. In de eerste categorie valt de dienstverlening van de Servicegemeente Dordrecht aan de GR Sociaal. Deze dvo loopt tot eind 2025. Eind 2023 zal de GR Sociaal een keuze maken met betrekking tot het al dan niet verlengen van deze overeenkomst na 2025. Dit vindt in nauw overleg met de Servicegemeente plaats. In het andere geval gaat het onder andere om de dienstverleningsovereenkomsten voor Beschermd wonen & Opvang (met de centrumgemeente Dordrecht), uitvoering wet Inburgering en het verstrekken van leefgeld aan Oekraïense vluchtelingen. Alle DVO's worden periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Als GR Sociaal staan we op het standpunt dat structureel, regulier werk, dat wij uitvoeren voor alle 7 gemeenten feitelijk in de Regeling zelf thuis hoort en niet in een DVO. Voor de bestaande DVO Inburgering betekent dit in elk geval dat we na looptijd van de DVO met gemeenten zullen beoordelen of deze taak opgenomen kan worden in de Regeling, in plaats van in een DVO.

3.5 Verbonden Partijen

De GR Sociaal participeert in andere partijen om haar doelen te realiseren of processen tot uitvoer te brengen. Bij een deel van die organisaties is de GR Sociaal zowel bestuurlijk als financieel betrokken. In dat geval is sprake van een 'verbonden partij'. Het Algemeen Bestuur kan besluiten tot oprichting van en deelneming in andere partijen indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. De werkzaamheden van de verbonden partijen moeten een publiek belang dienen.

Het BBV specificeert de begrippen bestuurlijk en financieel belang als volgt: □

- bestuurlijk belang: zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur (directie, Algemeen, Dagelijks Bestuur of Algemene Vergadering van Aandeelhouders) of uit hoofde van stemrecht;
- financieel belang: wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is wanneer de partij failliet gaat, of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat en de verbonden partij vervolgens niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Veelal gaat dit om gestort aandelenkapitaal, (fonds)bijdragen, verstrekte leningen of verleende garanties.

De GR Sociaal heeft in 2024 de volgende verbonden partijen waarmee de organisatie een bestuurlijke relatie heeft én waarin zij een financieel belang heeft. Dit zijn:

- Stroomlijn BV
- Baanbrekend Detacheren BV
- Drechtwerk BV
- WerXaam BV.

Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties
Naam verbonden partij	Stroomlijn BV
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar belang	Het op elkaar afstemmen van het doelgroepenvervoer en kleinschalige mobiliteitsoplossingen, en het op efficiënte wijze uitvoering geven daaraan.
Omvang van financieel belang	Het belang van de GR Sociaal bedraagt 100% van de aandelen (gestort en opgevraagd kapitaal Stroomlijn BV bedraagt € 1). In 2020 is er een overeenkomst van geldlening getekend voor een lening u/g aan Stroomlijn BV van maximaal € 500.000 (DR 14 januari 2020). Hiervan is € 255.000 in 2020 uitbetaald. In 2022 is de lening aan Stroomlijn BV met € 245.000 verhoogd tot een bedrag van € 500.000. Ter verbetering van de vermogenspositie van Stroomlijn BV heeft per 21 januari 2020 een agiostorting plaatsgevonden ter grootte van € 450.000. Ten slotte financiert de SDD deels de regiekosten en draagt daarmee mede bij aan de exploitatiekosten van Stroomlijn BV.
Bestuurlijk belang	De Algemene Vergadering van Aandeelhouders bestaat uit twee bestuurders die namens het Dagelijks Bestuur de rol van eigenaar van Stroomlijn vervullen. Er is een nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen de rol van het Dagelijks Bestuur als eigenaar en die van de opdrachtgevers (o.a. SDD).
Deelnemende partijen	De GR Sociaal is volledig aandeelhouder van Stroomlijn BV en als onderdeel hiervan de Sociale Dienst Drechtsteden de grootste opdrachtgever. Stroomlijn kent naast de GR Sociaal ook andere opdrachtgevers. Zo wordt in 2022 aansturing gegeven aan, het Jeugdwet vervoer (SOJ), het vervoer van Baanbrekend Drechtsteden, het leerlingenvervoer, gymvervoer, vervoer vanuit de wet langdurige zorg, beschermd wonen en regisseur OV in DMG concessie voor de ketenmobiliteit.

Beleidsinformatie

Verbonden doelstelling Vanuit de Wmo hebben de Drechtsteden een compensatieplicht richting inwoners die een beperking ondervinden in hun mobiliteit. In voorkomende gevallen kan die beperking inhouden dat er (taxi)vervoer aangeboden wordt aan de betreffende inwoner. Dit wordt doelgroepenvervoer genoemd. Stroomlijn regisseert dit doelgroepenvervoer. Door het doelgroepenvervoer publiek aan te sturen kunnen gebruikers van het vervoer optimaal worden gecompenseerd in hun mobiliteitsbeperking. De eigen kracht wordt benut en maatwerk wordt mogelijk.

Actuele opgaven van verbonden partij Regie en beheer voeren op alle vervoersopdrachten. Door ontwikkelen tot ontwikkelbedrijf om mensen op te leiden tot een kwalitatief goede chauffeur. Stroomlijn richt zich daarnaast in opdracht van de aandeelhouders op de betaalbaarheid van de systemen, de opgave 'De Bereikbare Stad en Regio' en het verduurzamen van het vervoer via het zero emissie convenant doelgroepenvervoer.

Ontwikkelingen

Financieel belang

Aandelenkapitaal GR Sociaal Het belang van de GR Sociaal bedraagt 100% van de aandelen (gestort en opgevraagd kapitaal Stroomlijn BV bedraagt € 1).

Eigen vermogen aan het begin van het begrotingsjaar € 450.001 Eigen vermogen aan het einde van het begrotingsjaar € 450.001

Vreemd vermogen aan het begin van het begrotingsjaar € 2.026.855 Vreemd vermogen aan het einde van het begrotingsjaar n.n.b.

Jaarlijkse bijdrage

Toelichting financieel belang Aandelenkapitaal (vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders).

Vaststelling begroting en jaarrekening De jaarrekening 2021 is op 31 maart 2022 vastgesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders.

Financieel resultaat Stroomlijn BV heeft in 2021 een resultaat van € 0 behaald.

Risico's Het risico dat bij faillissement van de VP het ingebrachte kapitaal en de verstrekte lening niet wordt terugbetaald.

Naam verbonden partij Baanbrekend Detacheren BV

Vestigingsplaats Dordrecht

Openbaar belang De vennootschap heeft ten doel het detacheren van inwoners, van de Drechtstedengemeenten, met afstand tot de arbeidsmarkt als bedoeld in de Participatiewet.

Omvang van financieel belang	<p>Medio oktober 2018 is Baanbrekend Detacheren BV ontstaan, uit de Statutenwijziging van Drechtwerk Diversiteit B.V. Daarbij heeft de GRD 50% van de aandelen verworven van Openbaar Lichaam Sociale Werkvoorziening Drechtwerk, tot dan toe enig aandeelhouder van deze vennootschap. Vanaf 1 januari 2019 worden de exploitatielasten van de vennootschap, bestaande uit personeelskosten van gedetacheerden en apparaatslasten, gefinancierd uit de volgende inkomstenstromen: (a) Inkomsten uit detacheringen, (b) ontvangsten uit Loonkostensubsidie en (c) inkomsten uit de dienstverleningsovereenkomst met de GR Sociaal. De GR Sociaal bezit 50 aandelen B, elk nominaal groot € 1. De overige aandelen zijn in handen van Drechtwerk. Eind 2022 heeft de GR Sociaal het belang van Drechtwerk tegen nominale waarde overgenomen, waardoor zij nu enig aandeelhouder is. In 2019 is er een lening verstrekt ter grootte van € 500.000, met een looptijd van 5 jaar. In 2022 is hierop € 200.000 afgelost, waardoor de restschuld per eind 2022 € 300.000 bedraagt.</p>
Bestuurlijk belang	<p>De Drechttraad heeft op 6 februari 2018 besloten om deel te nemen aan een BV die ten doel heeft het detacheren van inwoners met grote afstand tot de arbeidsmarkt (doelgroep van de Participatiewet en Wet Sociale Werkvoorzieningen) en waarvan het Openbaar Lichaam Drechtsteden en GR Sociale Werkvoorziening Drechtsteden 'Drechtwerk' enige aandeelhouders waren. Eind 2022 heeft de GR Sociaal het belang van Drechtwerk tegen nominale waarde overgenomen, waardoor zij nu enig aandeelhouder is.</p>
Deelnemende partijen	<p>Aandeelhouders: na de aandelenoverdracht van eind 2022 is de GR Sociaal enig aandeelhouder. Gedetacheerden: inwoners uit de Drechtsteden met een afstand tot de arbeidsmarkt vanuit de P-wet. Klanten: het klantenbestand bestaat met name uit organisaties die al gebruik maakten van de detacheringconstructie van de GR Sociaal.</p>
Beleidsinformatie Verbonden doelstelling	<p>Een toekomstbestendige, professionele uitvoeringsorganisatie voor het detacheren van inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt met het oog op stabiliteit en participatie van deze doelgroep en het stimuleren van duurzame uitstroom uit de uitkering.</p>
Actuele opgaven van verbonden partij	<ul style="list-style-type: none"> • Rechtmatige en doelmatige organisatie van detachering van de doelgroep P-wet en Wajong; • Begeleiding en ontwikkeling van de medewerker; • Stimuleren van duurzame uitstroom naar regulier werk bij een reguliere werkgever.

Ontwikkelingen

Met ingang van 1 juli 2021 is de cao Aan de Slag ingegaan voor alle medewerkers die met behulp van loonkostensubsidie in dienst zijn bij een publieke organisatie die belast is met de uitvoering van de Participatiewet of detachering van deze medewerkers. De cao is bedoeld om mensen te laten groeien in hun persoonlijke ontwikkeling en loopbaan door vanuit het sociaal ontwikkelbedrijf opleiding, begeleiding en stimulering te bieden. Met de komst van deze nieuwe cao komt de focus voor Baanbrekend Detacheren nog nadrukkelijker te liggen op doorstroom, ontwikkeling en opleiding van ons medewerkers. Onze detacheringpraktijk is daar het afgelopen jaar op aangepast en zal ook het komende jaar verder worden ontwikkeld om aan deze opgave invulling te geven.

Ondanks het feit dat COVID-19 nog altijd het nieuws beheerst en zorgt voor beperking van economische activiteiten, hebben wij in de detachering van onze medewerkers daar relatief weinig last van gehad. Net als in 2020 gold ook afgelopen jaar de afspraak met onze klanten dat uitval van activiteiten niet leidt tot doorbetalingsplicht. Daarvan is maar zeer beperkt gebruik gemaakt. Sterker nog, bij een deel van onze inleners zorgt deze crisis zelfs voor extra bedrijvigheid en is men continue op zoek naar uitbreiding van het personeelsbestand. Een en ander betekent dat wij ook dit jaar geen beroep hebben hoeven te doen op steunmaatregelen van de overheid.

De nieuwe cao is zowel op medewerkers uit de P-wet als op jongeren met een Wajong uitkering van toepassing. BBDeta heeft met het UWV de mogelijkheden onderzocht om ook deze doelgroep detacheringactiviteiten te gaan ontwikkelen. Dit zal in 2022 zijn beslag gaan krijgen.

Financieel belang

Aandelenkapitaal GR Sociaal 100% van het aandelenkapitaal, nominale waarde € 100.

Eigen vermogen aan het begin van het begrotingsjaar	€ 112.842	Eigen vermogen aan het einde van het begrotingsjaar	Nog niet bekend
---	-----------	---	-----------------

Vreemd vermogen aan het begin van het begrotingsjaar	€ 1.245.471	Vreemd vermogen aan het einde van het begrotingsjaar	Nog niet bekend
--	-------------	--	-----------------

Jaarlijkse bijdrage	€ 0,7 miljoen
---------------------	---------------

Toelichting financieel belang	Het resultaat over 2021 voor belastingen bedraagt ruim € 49.000. Daarin is de lagere DVO bijdrage van de SDD (€ 61.800, zie hierboven bij financieel belang) verrekend. De ontwikkeling van de winstgevendheid van BBDeta is structureel positief. Dit wordt veroorzaakt door ene mix van hoge productiviteit van onze medewerkers en een rendabele prijsstelling, waarin wij in de tarieven rekening houden met de bepalingen uit de Wet Markt en Overheid. Beleidsmatige resultaten: In 2021 had BBDeta gemiddeld 96 medewerkers in dienst. De in- en uitstroom was, vanwege de Corona crisis en de krapte op de arbeidsmarkt, een stuk lager dan voorgaande jaren (instroom 49 medewerkers, uitstroom 45 medewerkers). Los van de directe besparingen die een dienstverband bij BBDeta oplevert (de medewerker is immers uit de uitkering), is de doelstelling van het instrument detacheren het stimuleren van duurzame uitstroom. In totaal zijn sinds de start inmiddels 193 medewerkers uitgestroomd, waarvan 72 medewerkers naar een vaste baan bij een reguliere werkgever. Daarmee is 37% van onze uitstroom te betitelen als duurzaam. Voor de uitvoering van de detacheringsactiviteiten ontvangt Baanbrekend Detacheren BV een vergoeding van de SDD.
Vaststelling begroting en jaarrekening	De jaarrekening 2021 is opgemaakt en op 22 december 2022 vastgesteld door de algemene vergadering van de vennootschap. De begroting 2022 van Baanbrekend Detacheren B.V. is vastgesteld door het bestuur. De aflossing van € 200.000 op het middellange krediet heeft in 2022 plaatsgevonden.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2021 voor belastingen bedraagt ruim € 49.000.
Risico's	N.v.t.

Naam verbonden partij	WerXaam B.V. (DW-Groen, DW-Actief)
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar belang	WerXaam is personeel BV van Drechtwerk voor de benodigde marktconformiteit van arbeidsvoorwaarden en flexibiliteit van arbeid van niet-SW-personeel.
Omvang van financieel belang	De GR Sociaal is 100% aandeelhouder van aandelen. De waarde is € 18.000.
Bestuurlijk belang	De GR Sociaal is de enige aandeelhouder van deze BV. Drechtwerk bekleedt in overheidsland een bijzondere positie. Enerzijds is Drechtwerk (onder de GR-Sociaal) een publieke rechtspersoon in de vorm van een gemeenschappelijke regeling, die de Wet Sociale Werkvoorziening uitvoert in opdracht van gemeenten. Anderzijds opereert Drechtwerk - als aanbieder van diensten en producten - te midden van private markten en ondernemingen. Op deze markten wordt flexibiliteit gevraagd, ook op het gebied van aanstelling en ontslag. Deze flexibiliteit kan echter niet altijd gegeven worden als het ambtelijk personeel betreft.
Deelnemende partijen	De GR Sociaal is sinds de samenvoeging met GR Drechtwerk 100% aandeelhouder.
Beleidsinformatie	
Verbonden doelstelling	Dit is een 'personeels-BV', waar verschillende groepen medewerkers van Drechtwerk in dienst zijn die geen Wsw-indicatie hebben.
Actuele opgaven van verbonden partij	
Ontwikkelingen	
Financieel belang	
Aandelenkapitaal GR Sociaal	Het belang van de GR Sociaal bedraagt 100% van de aandelen.

Eigen vermogen aan het begin van het begrotingsjaar	nmb	Eigen vermogen aan het einde van het begrotingsjaar	nmb
Vreemd vermogen aan het begin van het begrotingsjaar	nmb	Vreemd vermogen aan het einde van het begrotingsjaar	nmb
Jaarlijkse bijdrage			
Toelichting financieel belang			
Vaststelling begroting en jaarrekening			
Financieel resultaat	Het (exploitatie)resultaat wordt afgerekend met de aandeelhouder		
Risico's	Om te voorkomen dat een derde rechtspositievorm in de Drechtwerkorganisatie tot arbeidsvoorwaardelijke verschillen leidt, wordt in de arbeidsvoorwaardenregeling van de personeels-bv zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande ambtelijke rechtspositie.		

Naam verbonden partij	Drechtwerk BV
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar belang	Het bieden van (aangepaste) arbeid voor mensen met een WSW-indicatie
Omvang van financieel belang	De GR Sociaal is 100% aandeelhouder van aandelen. De waarde is € 100,00
Bestuurlijk belang	De GR Sociaal is de enige aandeelhouder van deze BV.
Deelnemende partijen	De GR Sociaal is sinds de samenvoeging met GR Drechtwerk 100% aandeelhouder.
Beleidsinformatie	
Verbonden doelstelling	
Actuele opgaven van verbonden partij	
Ontwikkelingen	De activiteiten, die BV verricht, zijn op hoofdlijn: <ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsgehandicapten, die zijn geïndiceerd voor de WSW, aangepaste arbeid bieden die aansluit bij de capaciteiten en mogelijkheden van de betreffende medewerkers met een WSW-indicatie. - Zorg dragen voor de arbeidsontwikkeling van de medewerkers met een WSW-indicatie door het bieden van een adequate diversiteit aan werksoorten. - Het bewerkstelligen van doorstroom van medewerkers binnen de diversiteit van werksoorten en zo mogelijk uitstroom naar een reguliere werkgever. - Het verlenen van diensten aan gemeenten en , incidenteel, aan derden op het gebied van andere gesubsidieerde arbeidsvoorzieningen dan hiervoor bedoeld. - Het bedrijfsmatig bieden van werk aan andere doelgroepen op het gebied van al dan niet gesubsidieerde arbeid en/of het bemiddelen van andere doelgroepen naar werk (inclusief detachering). Alsmede het bieden van andersoortige activiteiten voor dagbesteding en participatieplekken waarin doelgroepen vooral activiteiten worden geboden gericht op sociale participatie. - Het uitoefenen van een hoveniersbedrijf in de breedste zin van het woord.
Financieel belang	
Aandelenkapitaal GR Sociaal	Het belang van de GR Sociaal bedraagt 100% van de aandelen.

Eigen vermogen aan het begin nnb
van het begrotingsjaar

Eigen vermogen aan het einde nnb
van het begrotingsjaar

Vreemd vermogen aan het nnb
begin van het begrotingsjaar

Vreemd vermogen aan het nnb
einde van het begrotingsjaar

Jaarlijkse bijdrage

Toelichting financieel belang Aandelenkapitaal

Vaststelling begroting en
jaarrekening

Financieel resultaat

Risico's

Het (exploitatie)resultaat wordt afgerekend met de aandeelhouder
GR-Sociaal staat garant voor de verliezen van Drechtwerk BV.

3.6 Openbaarheidsparagraaf

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In de memorie van toelichting bij de Woo staat onder andere dat met dit artikel beoogd wordt een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo. De openbaarheidsparagraaf Woo moet in de begroting en jaarstukken worden opgenomen via een afzonderlijke paragraaf, zoals de in artikelen 9 en 26 van het BBV genoemde paragrafen. In deze begroting wordt dit voor de eerste keer meegenomen.

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Het doel van de wet is overheden transparanter te maken. De Woo-contactpersoon is een nieuwe rol per 1 mei 2022. De Woo-contactpersoon beantwoordt op laagdrempelige wijze vragen over de bij de gemeente beschikbare informatie. De senior bij bezwaar & beroep is vooralsnog als Woo-contactpersoon aangewezen en daarom heen zijn medewerkers georganiseerd die mee kunnen denken bij de verschillende verzoeken en de afhandeling ervan.

Voor de GR Sociaal betekende de invoering van de Woo, naast een contactpersoon, ook de noodzaak tot herinrichting van het proces, de overstap naar een goed archiefsysteem op dit punt en de training van medewerkers. We sluiten qua verdere doorontwikkeling en implementatie waar mogelijk aan bij de regionale werkgroepen.

Veel meer dan de Wet openbaarheid van bestuur – de voorganger van de Woo – legt de Woo de nadruk op actieve openbaarmaking. Actieve openbaarmaking betreft het uit eigen beweging (digitaal) publiceren van overheidsinformatie. De Woo stelt de verplichting om 17 gespecificeerde informatiecategorieën openbaar te maken. Deze verplichting zal niet voor alle categorieën tegelijk gelden. Naar verwachting zullen in 2023 de eerste categorieën gepubliceerd moeten worden. Zonder exacte fasering is in een Kamerbrief gemeld dat onder andere convenanten en (de beslissingen op) Woo-verzoeken (voorheen Wob-verzoeken genaamd), als eerste ter hand zullen worden genomen in het implementatietraject. Als publicatiekanaal wordt daarbij gekeken naar een digitaal platform. Momenteel wordt landelijk en regionaal gekeken wat hiervoor geschikt kan zijn.

De actieve openbaarmakingsplicht vergt een aanpassing van de interne informatiehuishouding en de administratieve processen binnen de organisatie. Hiermee is in een start gemaakt. De verdere implementatie krijgt de komende jaren vorm om te zorgen dat wij voldoen aan de Woo door in ieder geval de op dat moment verplichte informatiecategorieën actief openbaar te maken. Daartoe behoort dus ook de technische aansluiting op een mogelijk platform. Het proces van actieve openbaarmaking zal op efficiënte, veilige en AVG-conforme wijze worden ingericht. De komende tijd zal de invulling van de rol als contactpersoon worden geëvalueerd op basis van de opgedane ervaringen en de gevolgen van de verdere implementatie

Het aantal omvangrijke Woo-verzoeken neemt toe, ook bij de GR Sociaal. Dit levert voor de GR Sociaal een hoge werkdruk op en legt druk op de ambtenaren die hiermee bezig zijn. Steeds vaker worden duizenden documenten opgevraagd, wat een onevenredige verzwaring van de werkdruk met zich meebrengt. Indien nodig wordt extra ondersteuning geboden door de inhuur van administratieve medewerkers en juristen voor omvangrijke Woo-verzoeken.

4 Financiële begroting

4.1 Overzicht van lasten en baten

Meerjarenbegroting 2024-2027	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
Bestaanszekerheid versterken	150.307	118.266	128.181	129.975	130.587	131.323
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	107	120	120	118	115	113
Inkomensondersteuning	113.523	105.406	116.957	118.420	118.920	119.774
Kinderopvangtoeslagaffaire	617		0			
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.069	2.328	2.281	2.349	2.373	2.349
Minimabeleid	33.991	10.412	8.823	9.088	9.179	9.087
Ontwikkelen naar werk	32.843	53.596	56.004	56.118	55.598	54.612
Drechtwerk		44.237	46.552	46.420	45.898	45.065
Inburgering	94	2.195	2.421	2.421	2.421	2.421
Participatie	4.212	6.744	7.031	7.277	7.279	7.126
Statushouders	406	420	0			
WSW	28.132		0			
Zorgen voor ondersteuning	68.321	71.304	77.503	79.872	80.642	79.729
Begeleiding en kortdurend verblijf	29.736	29.155	33.370	34.291	34.518	34.024
Huishoudelijke ondersteuning	24.836	28.420	26.990	27.773	27.995	27.631
Hulpmiddelen	5.259	5.390	6.330	6.514	6.566	6.480
Vervoer	8.489	8.339	10.813	11.294	11.563	11.594
Bedrijfsvoering	54.068	53.713	61.801	61.067	60.713	60.631
Apparaatskosten	53.960	53.713	61.586	60.852	60.498	60.416
Treasury	108		215	215	215	215
Totaal lasten	305.539	296.879	323.489	327.032	327.540	326.295
Baten						
Bestaanszekerheid versterken	149.860	118.266	128.181	129.975	130.587	131.323
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	107	120	120	118	115	113
Inkomensondersteuning	113.077	105.406	116.957	118.420	118.920	119.774
Kinderopvangtoeslagaffaire	617		0			
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	2.069	2.328	2.281	2.349	2.373	2.349
Minimabeleid	33.991	10.412	8.823	9.088	9.179	9.087
Ontwikkelen naar werk	42.603	61.697	59.434	59.014	58.446	57.384
Drechtwerk		44.237	46.552	46.420	45.898	45.065
Inburgering	94	2.195	2.421	2.421	2.421	2.421
Participatie	13.692	14.565	10.191	10.107	10.109	9.898
Statushouders	686	700	270	66	18	
WSW	28.132		0			
Zorgen voor ondersteuning	68.321	71.304	77.503	79.872	80.642	79.729
Begeleiding en kortdurend verblijf	29.736	29.155	33.370	34.291	34.518	34.024
Huishoudelijke ondersteuning	24.836	28.420	26.990	27.773	27.995	27.631
Hulpmiddelen	5.259	5.390	6.330	6.514	6.566	6.480
Vervoer	8.489	8.339	10.813	11.294	11.563	11.594
Bedrijfsvoering	44.453	45.612	58.371	58.171	57.865	57.859
Apparaatskosten	44.345	45.612	58.156	57.956	57.650	57.644
Treasury	108		215	215	215	215
Programmareserves	446		0			
Mutaties reserves	446		0			
Totaal baten	305.684	296.879	323.489	327.032	327.540	326.295
Saldo van lasten en baten	145	0	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000

4.2 Toelichting lasten en baten

In de paragraaf Samenvatting financiële resultaten is een toelichting en analyse van de begrotingscijfers opgenomen.

Incidentele lasten en baten

De begroting en de meerjarenraming behoren structureel in evenwicht te zijn. Aan incidentele baten en lasten zit een begin en einde en beperken zich tot maximaal drie jaar. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden in het algemeen als incidenteel beschouwd. In de financiële verordening is opgenomen dat het grensbedrag voor het opnemen van incidentele baten en lasten € 100.000 bedraagt. Er zijn geen structurele of incidentele mutaties in de reserves begroot.

4.3 Financiële positie

Geprognosticeerde balans

In de volgende tabel zijn de geprognosticeerde balanscijfers opgenomen.

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027
Activa					
Materiële vaste activa	20.025	18.974	18.070	17.167	16.261
Financiële vaste activa	4.148	3.848	3.348	3.348	3.348
Vlottende activa	14.691	13.400	13.400	13.400	13.400
Totaal activa	38.864	36.222	34.819	33.915	33.009
Passiva					
Eigen Vermogen	-90	0	0	0	0
Voorzieningen	870	918	965	1.044	1.128
Vaste schulden	20.272	19.229	18.171	17.097	16.008
Vlottende passiva	17.811	16.075	15.682	15.774	15.872
Totaal passiva	38.864	36.222	34.819	33.915	33.009

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit het pand Kamerlingh Onnesweg 1, aanpassingen van het pand Hellingen en inrichting en apparatuur. Uitgegaan is van een investering van € 200.000 in ICT-middelen en € 200.000 in aanpassingen van het pand Kamerlingh Onnesweg in 2024. Op de activa wordt annuïtair afgeschreven.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa betreffen:

Financiële vaste activa	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen:					
Aandelenkapitaal Stroomlijn BV	450	450	450	450	450
Aandelen Frisfacilitair BV	9	9	9	9	9
Aandelen WerXaam BV	18	18	18	18	18
Leningen aan Verbonden partijen					
Lening aan Stroomlijn BV	500	500	0	0	0
Lening aan Baanbrekend Detacheren BV	300	0	0	0	0
Lening aan Drechtwerk BV	1.740	1.740	1.740	1.740	1.740
Overige leningen u/g					
Lening aan Confed	1.132	1.132	1.132	1.132	1.132
Totaal Financiële vaste activa	4.148	3.848	3.348	3.348	3.348

De GR Sociaal is 100% aandeelhouder van de besloten vennootschappen Stroomlijn BV, Baanbrekend Detacheren BV, Drechtwerk BV en WerXaam BV en heeft een 47% belang in FrisFacilitair BV.

Aandelenkapitaal Stroomlijn BV

Ter verbetering van de vermogenspositie van Stroomlijn BV heeft in 2020 een agiostorting plaatsgevonden van € 450.000 op het aandelenkapitaal.

Lening aan Stroomlijn BV

In 2020 is een overeenkomst van geldlening gesloten voor een lening aan Stroomlijn BV van maximaal € 500.000. Aflossing moet uiterlijk ultimo 2025 plaatsvinden.

Lening aan Baanbrekend Detacheren BV

De lening was oorspronkelijk € 500.000 en moet uiterlijk 1 november 2024 afgelost zijn.

Lening aan Drechtwerk BV

Op de lening aan Drechtwerk BV is een verliesvoorziening gevormd ter dekking van het risico dat de lening niet volledig kan worden terugbetaald door de BV omdat de GR Sociaal garant staat voor de financiële resultaten van de BV.

Lening aan Confed

Dit betreft een achtergestelde lening.

Voorzieningen

Voorziening	Ultimo 31-12-2023	Ultimo 31-12-2024	Ultimo 31-12-2025	Ultimo 31-12-2026	Ultimo 31-12-2027
Voorziening Spaarverlof	18	18	18	18	18
Voorziening frictiekosten	286	207	126	73	22
Voorziening onderhoud	211	298	387	478	571
Voorziening sloop opstal	152	191	231	272	314
Voorz. LKS begeleid werken	204	204	204	204	204
Totaal	870	918	966	1.044	1.129

Vaste schulden

Verstrekker	Aflossing	Nominaal	Rente	Einddatum	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027
BNG	Lineair	3.000	4,33%	2028	540	420	300	180	60
BNG	Annuïtair	23.600	1,64%	2039	16.732	15.809	14.871	13.917	12.948
BNG	Fixed	3.000	1,96%	2039	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Totaal		29.600			20.272	19.229	18.171	17.097	16.008

EMU saldo

In het bestuurlijk akkoord 'Beheersen EMU-saldo lokale overheid' is onder andere afgesproken dat in de begrotingen van gemeenschappelijke regelingen, gemeenten en provincies het EMU-saldo wordt opgenomen. Hiermee wordt een goede informatievoorziening beoogd die essentieel is voor het op macroniveau monitoren en beheersen van het EMU-saldo en voor het onderhoud van het gemeentel- en provinciefonds.

De ontwikkeling van het EMU-saldo is in overeenstemming met het verplichte model opgenomen.

EMU-saldo	2023	2024	2025	2026	2027
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	0	0	0	0	0
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-1.650	-1.051	-904	-904	-906
3. Mutatie voorzieningen	123	48	48	79	84
4. Mutatie voorraden	0	0	0	0	0
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-1.527	-1.004	-856	-825	-822

Bedragen x € 1.000

4.4 Verdeelsleutels

Het ophalen van de eerste twee soorten bijdragen gaat aan de hand van een aantal verdeelprincipes en de daaraan gekoppelde verdeelsleutels. In 2021 zijn de verdeelprincipes en -sleutels van de Sociale Dienst Drechtsteden samen met de gemeenten geactualiseerd aan de hand van zeven criteria: uitlegbaar, transparant, eenvoudig, toekomstbestendig, maatwerk en integraliteit faciliteren en stabiel. Dit heeft geresulteerd in nieuwe verdeelsleutels. Door het invoeren van nieuwe verdeelsleutels ontstaat er een herverdeeleffect tussen gemeenten. Dat betekent dat de ene gemeente minder bijdraagt en de andere gemeente juist meer.

In het Algemeen Bestuur van 1 december j.l. is afgesproken dat vanaf 2023 in de begroting de nieuwe verdeelsleutels volledig zullen worden gehanteerd. Dit is in tegenstelling tot de eerder gekozen lijn van een groeiperiode van drie jaar (2023: 75%-25%, 2024: 50%-50% en 2025: 25%-75%). De ingroeibijdrage als gevolg van het herverdeeleffect is in 2023 in één keer afgerekend tussen de gemeenten.

Bovenstaande betekent dat in de primaire begroting 2024 de nieuwe verdeelsleutels onverkort worden gehanteerd.

Opgave	Sleutels 2024-2027
Bestaanszekerheid versterken	
Inkomensondersteuning	Verhouding inkomsten BUIG
Minimabeleid	Voorcalculatie per gemeente
Maatwerkvoorziening inkomenssteun CGZ	Voorcalculatie per gemeente
Budgetadvies en schuldbemiddeling	aantal cliënten schuldhulpverlening
Ontwikkelen naar werk	
Participatie	BUIG aantallen 3 jaars gemiddelde
Statushouders/wet inburgering	aantal inburgersingsplichtingen
WSW	Voorcalculatie per gemeente
Drechtwerk	aantal SW indicatie en ter werk bij of via Drechtwerk
Zorg voor ondersteuning	
Huishoudelijke ondersteuning	Voorcalculatie per gemeente
Hulpmiddelen, Vervoer	Voorcalculatie per gemeente
Begeleiding, kortdurend verblijf en persoonlijke verzorging	Voorcalculatie per gemeente
Bedrijfsvoering/apparaat	
Apparaat/bedrijfsvoering	Op basis van sleutels diensten

4.5 Investeringsplan

Kredietvoorstel:

Pand Drechtwerk

Met ingang van 1 januari 2023 trekken de SDD en Drechtwerk samen op in de opgave Ontwikkelen naar werk en wordt gedurende 2023 naar een optimale huisvestingsinrichting gekeken. In 2023 zal in kaart worden gebracht wat dit betekent - naast de fysieke verplaatsing van medewerkers - voor de inrichting van het pand van Drechtwerk en met name welke middelen, investeringen, daarmee gepaard gaan. Vooralnog verwachten wij dat hiermee een investering gepaard zal gaan ter grootte van € 200.000. Voorstel: het beschikbaar stellen het voorgestelde krediet van € 200.000. In de toerekening van kosten wordt rekening gehouden met het gedeelte voor de SDD en het gedeelte voor Drechtwerk. Dit in verband met de kostenverrekening naar de gemeenten.

Vervangingskrediet ICT (Drechtwerk)

Periodiek moeten op de ICT-middelen vervangingsinvesteringen plaatsvinden. In dat kader wordt een krediet gevraagd van € 200.000 ten behoeve van vervanging van bestaande soft- hardware devices en aanpassingen van het serverpark. Voorstel: het beschikbaar stellen het voorgestelde krediet van € 200.000.

5 Vaststelling

Bijlagen

Bijlage A Bijdragen per gemeente per Opgave

	Alblasserdam	Dordrecht	Hardinxveld-Giessendam	H.I. Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht	Totaal
bedragen x € 1.000								
Bestaanszekerheid versterken	6.810	69.267	3.085	6.262	9.449	9.543	21.323	125.738
Inkomensondersteuning	6.198	62.849	2.808	5.677	8.583	8.711	19.689	114.515
Budgetadvies en Schuldbemiddeling	4	71	4	6	8	10	17	120
Maatwerkvoorziening Inkomenssteun C.Z.G.	117	1.274	55	128	197	181	330	2.281
Minimabeleid	491	5.073	219	451	660	642	1.287	8.823
Ontwikkelen naar werk	2.368	29.399	380	1.966	3.094	3.714	6.022	46.941
Statushouders	20	113	10	29	31	24	43	270
Participatie	487	6.089	217	465	711	651	1.571	10.191
Inburgering	167	992	153	258	265	213	375	2.421
Drechtwerk	1.694	22.205		1.214	2.087	2.826	4.033	34.059
Zorgen voor ondersteuning	4.361	32.402	4.054	5.774	7.866	7.337	12.523	74.317
Hulpmiddelen	400	2.377	340	556	578	542	1.330	6.123
Vervoer	499	4.200	429	824	1.146	1.031	1.669	9.798
Huishoudelijke ondersteuning	1.517	11.071	1.264	2.038	2.953	2.348	4.431	25.622
Begeleiding en kortdurend verblijf	1.945	14.754	2.021	2.356	3.189	3.416	5.093	32.774
Bedrijfsvoering	2.888	32.028	1.847	3.123	4.513	4.558	8.803	57.758
Apparaatskosten	2.878	31.917	1.840	3.112	4.497	4.542	8.772	57.558
Treasury	10	111	6	11	16	16	30	200
Totaal	16.427	163.095	9.365	17.125	24.921	25.152	48.670	304.755

Bijlage B Bijdragen per gemeente per taakveld

		Alblasserdam	Dordrecht	Hardinxveld- Giessendam	H.I. Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht	Totaal
bedragen x € 1.000									
0.5	Treasury	10	111	6	11	16	16	30	200
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	224	1.398	200	346	359	286	517	3.329
6.3	Inkomensregelingen	8.235	85.764	3.856	7.729	11.638	11.845	25.806	154.874
6.4	WSW en beschut werk	1.694	22.205		1.214	2.087	2.826	4.033	34.059
6.5	Arbeidsparticipatie	1.173	14.567	517	1.131	1.722	1.573	3.767	24.450
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	994	7.264	850	1.525	1.903	1.736	3.316	17.588
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	1.559	11.380	1.299	2.095	3.035	2.413	4.554	26.336
6.71B	Begeleiding (WMO)	1.765	14.387	1.590	1.981	2.797	3.223	4.807	30.550
6.71C	Dagbesteding (WMO)	773	4.876	1.046	1.093	1.365	1.233	1.839	12.226
6.81A	Beschermd wonen (WMO)		1.143						1.143
Totaal		16.427	163.095	9.365	17.125	24.921	25.152	48.670	304.755

Bijlage C Overzicht van lasten en baten per taakveld

Taakveld	Product	Begroting 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.4	Overhead	36.151	1.097	35.946	958	35.910	976	36.011	995
0.4	Overhead	6.097	805	6.250	825	6.387	843	6.528	862
0.4	Overhead	30.054	292	29.696	133	29.523	133	29.483	133
0.5	Treasury	563	249	543	249	522	249	501	249
0.5	Treasury	348	34	328	34	307	34	286	34
0.5	Treasury	215	215	215	215	215	215	215	215
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.421	3.329	2.421	3.329	2.421	3.329	2.421	3.329
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.421	2.421	2.421	2.421	2.421	2.421	2.421	2.421
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie		908		908		908		908
6.3	Inkomensregelingen	143.234	157.463	144.847	158.974	145.372	159.410	146.088	160.106
6.3	Inkomensregelingen	116.957	116.957	118.420	118.420	118.920	118.920	119.774	119.774
6.3	Inkomensregelingen	120	120	118	118	115	115	113	113
6.3	Inkomensregelingen	2.281	2.281	2.349	2.349	2.373	2.373	2.349	2.349
6.3	Inkomensregelingen	8.788	8.788	9.051	9.051	9.142	9.142	9.050	9.050
6.3	Inkomensregelingen	15.089	29.318	14.909	29.036	14.822	28.860	14.802	28.820
6.4	WSW en beschut werk	40.107	45.713	39.842	45.561	39.204	45.021	38.251	44.169
6.4	WSW en beschut werk	40.107	45.713	39.842	45.561	39.204	45.021	38.251	44.169
6.5	Arbeidsparticipatie	16.058	24.537	16.198	24.617	16.149	24.514	15.983	24.337
6.5	Arbeidsparticipatie	35	35	37	37	37	37	37	37
6.5	Arbeidsparticipatie		270		66		18		
6.5	Arbeidsparticipatie	7.031	10.191	7.277	10.107	7.279	10.109	7.126	9.898
6.5	Arbeidsparticipatie	8.992	14.041	8.884	14.407	8.833	14.350	8.821	14.402
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	18.005	18.818	18.660	19.467	18.976	19.778	18.920	19.721
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	6.330	6.330	6.514	6.514	6.566	6.566	6.480	6.480
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	10.813	10.813	11.294	11.294	11.563	11.563	11.594	11.594
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	862	1.675	852	1.659	847	1.649	846	1.647
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	27.360	27.708	28.138	28.484	28.358	28.702	27.993	28.337
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	26.990	26.990	27.773	27.773	27.995	27.995	27.631	27.631
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	370	718	365	711	363	707	362	706
6.71B	Begeleiding (WMO)	27.529	31.014	28.176	31.636	28.351	31.789	28.025	31.458
6.71B	Begeleiding (WMO)	23.834	23.834	24.525	24.525	24.721	24.721	24.400	24.400
6.71B	Begeleiding (WMO)	3.695	7.180	3.651	7.111	3.630	7.068	3.625	7.058
6.71C	Dagbesteding (WMO)	11.014	12.408	11.226	12.610	11.249	12.624	11.074	12.447
6.71C	Dagbesteding (WMO)	9.536	9.536	9.766	9.766	9.797	9.797	9.624	9.624
6.71C	Dagbesteding (WMO)	1.478	2.872	1.460	2.844	1.452	2.827	1.450	2.823
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	1.047	1.153	1.034	1.147	1.028	1.147	1.027	1.147
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	1.047	1.153	1.034	1.147	1.028	1.147	1.027	1.147
Totaal alle Taakvelden		323.489	323.489	327.032	327.032	327.540	327.540	326.295	326.295

(bedragen x € 1.000)

Bijlage D Meerjarenbijdrage per gemeente per taakveld

Bijdragen gemeenten		Alblasserdam				Dordrecht				Hardinxveld-Giessendam				H.I. Ambacht			
		2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
<i>Bedragen x 1.000</i>																	
0.5	Treasury	10	10	10	10	111	111	111	111	6	6	6	6	11	11	11	11
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	224	224	224	224	1.398	1.398	1.398	1.398	200	200	200	200	346	346	346	346
6.3	Inkomensregelingen	8.235	8.320	8.345	8.377	85.764	86.629	86.840	87.200	3.856	3.894	3.904	3.918	7.729	7.807	7.826	7.858
6.4	WSW en beschut werk	1.694	1.738	1.788	1.746	22.205	22.113	21.735	21.476					1.214	1.225	1.227	1.221
6.5	Arbeidsparticipatie	1.173	1.174	1.167	1.159	14.567	14.678	14.626	14.523	517	517	515	510	1.131	1.124	1.116	1.108
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	994	1.028	1.043	1.040	7.264	7.518	7.642	7.624	850	879	896	893	1.525	1.574	1.597	1.590
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	1.559	1.603	1.615	1.595	11.380	11.699	11.788	11.639	1.299	1.336	1.346	1.329	2.095	2.154	2.170	2.142
6.71B	Begeleiding (WMO)	1.765	1.802	1.811	1.792	14.387	14.684	14.753	14.601	1.590	1.623	1.631	1.614	1.981	2.022	2.031	2.010
6.71C	Dagbesteding (WMO)	773	786	788	776	4.876	4.958	4.963	4.893	1.046	1.064	1.065	1.050	1.093	1.111	1.113	1.097
6.81A	Beschermd wonen (WMO)					1.143	1.143	1.143	1.143								
Totaal		16.427	16.684	16.790	16.718	163.095	164.930	164.998	164.608	9.365	9.519	9.562	9.519	17.125	17.373	17.437	17.383

Bijdragen gemeenten		Papendrecht				Sliedrecht				Zwijndrecht				Totaal			
		2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
<i>Bedragen x 1.000</i>																	
0.5	Treasury	16	16	16	16	16	16	16	16	30	30	30	30	200	200	200	200
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	359	359	359	359	286	286	286	286	517	517	517	517	3.329	3.329	3.329	3.329
6.3	Inkomensregelingen	11.638	11.756	11.786	11.834	11.845	11.962	11.992	12.038	25.806	26.071	26.137	26.255	154.874	156.439	156.831	157.480
6.4	WSW en beschut werk	2.087	2.054	1.990	1.864	2.826	2.809	2.764	2.740	4.033	3.930	3.924	3.734	34.059	33.869	33.428	32.781
6.5	Arbeidsparticipatie	1.722	1.721	1.713	1.699	1.573	1.577	1.569	1.557	3.767	3.786	3.769	3.741	24.450	24.577	24.475	24.297
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.903	1.969	1.999	1.992	1.736	1.796	1.825	1.821	3.316	3.423	3.468	3.448	17.588	18.187	18.469	18.408
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	3.035	3.121	3.144	3.104	2.413	2.481	2.500	2.468	4.554	4.682	4.718	4.658	26.336	27.074	27.281	26.934
6.71B	Begeleiding (WMO)	2.797	2.855	2.869	2.839	3.223	3.290	3.305	3.270	4.807	4.905	4.929	4.878	30.550	31.178	31.329	31.003
6.71C	Dagbesteding (WMO)	1.365	1.388	1.390	1.371	1.233	1.254	1.256	1.238	1.839	1.870	1.872	1.846	12.226	12.431	12.446	12.272
6.81A	Beschermd wonen (WMO)													1.143	1.143	1.143	1.143
Totaal		24.921	25.238	25.265	25.077	25.152	25.470	25.513	25.434	48.670	49.214	49.365	49.108	304.755	308.428	308.930	307.847

Bijlage E Ramingsuitgangspunten per Opgave

Bestaanszekerheid versterken

In onderstaande tabellen vindt u de uitgangspunten en ramingspercentages per jaar. Dit zijn de werkelijke geprognosticeerde ramingspercentages per jaar op basis van reëel plannen. Op basis van de afgestemde uitgangspunten en beleidskeuzes wordt er reëel geraamd, waarna het bestuur tot besluitvorming kan komen.

Legenda bij tabel:

- Kolom uitgangspunten 2023: deze kolom bevat de geprognosticeerde groei of krimp percentage in 2022 o.b.v. de realisatiecijfers van de afgelopen jaren en prognoses uit externe bronnen. Voorbeeld: bij inkomensondersteuning (eerste rij) is bijvoorbeeld gebruik gemaakt van de raming door het CPB MEV 2022 waarbij voor 2023 een daling is voorspeld t.o.v. de eindstand 2022 van 2,8%;
- Kolom uitgangspunten 2024: deze kolom bevat de groei of krimp in 2024 t.o.v. eindstand 2023. Voorbeeld: in 2024 wordt door CPB voorspeld dat de inkomensondersteuning ('bijstand') t.o.v. 2023 zal groeien met 2,8%;
- Kolom uitgangspunten 2025: deze kolom bevat de groei of krimp in 2025 t.o.v. eindstand 2024. Voorbeeld: in 2025 wordt door CPB voorspeld dat de inkomensondersteuning ('bijstand') t.o.v. 2024 zal stijgen met 1,2%;
- Kolom uitgangspunten 2026: deze kolom bevat de groei in 2026 t.o.v. eindstand 2025. Voorbeeld: in 2026 wordt door CPB voorspeld dat de inkomensondersteuning ('bijstand') t.o.v. 2025 zal stijgen met 2,1%.

Opgaven	Uitgangspunten 2023 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2024 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2025 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2026 e.v. (Begroting 2024)	Risico
Bestaanszekerheid versterken					
Inkomensondersteuning	-2,8%	2,8%	1,2%	2,1%	In hoeverre de prognose van het CPB/SZW waarheid gaat worden hangt af van de ontwikkeling van de ww en hoe de (plaatselijke) economie zich ontwikkeld.
	ontwikkeling aantal klanten o.b.v. CPB Macro Economische Verkenning 2023. (publicatie september 2022)	ontwikkeling aantal klanten o.b.v. Begrotingsstaat SZW 2023. (publicatie september 2022)			
Inkomensondersteuning BBZ lopende uitkeringen					De lopende uitkeringen laten de laatste jaren weinig fluctuaties zien. Hoe het aantal lopende uitkeringen zich ontwikkeld is ondermeer/vooral afhankelijk van het aantal aanvragen als gevolg van prijsontwikkeling elektriciteit en gas (en het Rijksbeleid hierop m.b.t. tegemoetkomingen in deze kosten) en het terugbetalingsbeleid van het Rijk met betrekking tot ontvangen corona-gelden.
	10	10	10	10	
Minimabeleid	PMB groei 7%, CZM (minima) 5%, Bijzondere bijstand 10% en Bewindvoering 5 %	5%	5%	5%	Groei% 2023 wordt in stand gehouden conform de uitgangspunten 2023. Gezien het bereik van de energietoeslag en de huidige koopkrachtsituatie, wordt gemerkt dat inwoners en partners de SDD meer te weten te vinden. Het risico is dat de ontwikkeling op de middellange termijn lastig te voorspellen is gezien de economische ontwikkelingen door o.a. de oorlog in Oekraïne zoals de stijgende energiekosten, grondstoffen etc
Maatwerkvoorziening inkomensondersteuning (o.a. CZM)	5%	5%	5%	5%	Afgelopen jaren zien we afname groei. Groei% bijgesteld van 11% naar 5%.
Budgetadvies en schuldhulpbemiddeling	-	-	-	-	
Apparaatskosten	Apparaatskosten volgt groei klantenaantallen.				'Risico apparaat Budgetadvies en Schuldhulpbemiddeling. De kans op ophogen formatie is aanwezig a.g.v. de koopkrachtcrisis. We voorzien een toename in 2023 . Dit wordt goed gemonitord en indien de vraag naar en de toename van schuldhulpverlening vraagt om extra formatie wordt hierop actie ondernomen.

Ontwikkelen naar werk

Opgaven	Uitgangspunten 2023 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2024 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2025 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2026 e.v. (Begroting 2024)	Risico
Ontwikkelen naar werk					
Participatie	ontwikkeling aantal klanten o.b.v. CPB Macro Economische Verkenning 2023. (publicatie sept 2022) -2,8%	ontwikkeling aantal klanten o.b.v. Begrotingsstaat SZW 2023. (publicatie september 2022) 2,8%	1,2%	2,1%	De druk op Participatie wordt groter, naarmate er minder subsidies (zoals Regiodeal, e.d.) beschikbaar zijn. Er zijn gesprekken met centrumgemeente Dordrecht inzake E.S.F. financiering voor de inzet activiteiten doelgroep P-wet.
Versterking arbeidsmarkt regio (centrumgemeente)	inzet € 0,4 mln. t.b.v. regionale samenwerking en versterken werkgeversdienstverlening	nvt	nvt	nvt	
Regiodeal (centrumgemeente)	inzet € 0,43 mln. op leerlijnen en ontwikkelbedrijven	nvt	nvt	nvt	
Impuls Statushouders	Afbouw team impuls Statushouders; dossiers worden vanaf 2022 overgedragen aan reguliere dienstverlening, waardoor afbouw budget wordt gerealiseerd. Memo DB AB, Aanpak Statushouders Wet inburgering 2013 58,6% (tov 2022)	43,3%	16,3%	10,0%	
Wsw aantal SE obv blijfkans meircirculaire 2022	aantal SE 885	aantal SE 837	aantal SE 786	aantal SE 727	Met de (beoogde) integratie van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Drechtwerk en de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal per 1 januari 2023 zal dit onderdeel wijzigen (tabel Wsw eruit, Drechtwerk opvoeren). De doorrekening van het aantal SE wijzigt niet.
LKS (BUG)	Ontwikkeling aantal LKS-ers is gebaseerd op de Begrotingsstaat SZW 2023 (publicatie september 2022) 18,1% (tov 2022)	21,3%	13,3%	6,3%	Hoe het aantal LKS-ers zich ontwikkeld is mede/vooral afhankelijk van de (plaatselijke) economische ontwikkeling. Daarnaast speelt een rol dat wanneer andere gemeenten verhoudingsgewijs meer LKS toepassen, dit een nadelig effect heeft op de hoogte van de financiering vanuit het Rijk.
Apparaatslasten	De formatie volgt in omvang de groei van de aantallen van de betreffende taak.				
Apparaatslasten regulier maken, voorheen impuls Statushouders	3,13 fte	4,3 fte	6,34 fte	6,82 fte	Zie afbouw impuls statushouders
DVO Wet inburgering 2021					
Inburgering	Groei aantal inburgeringsplichtigen is afhankelijk van de taakstelling die gemeenten opgelegd krijgen van het Rijk. Hiervoor is ook budget SPUK Inburgeringsvoorzieningen beschikbaar. De verwachting is dat de gemeenten voor 1 okt de voorlopige beschikking 2023 van het Rijk krijgen. Deze taakstelling wordt meegenomen bij de opstelling van de DVO				
Apparaatslasten Inburgering	Middels evaluatie van DVO 2022 (8,4 fte) wordt de benodigde fte voor DVO 2023 o.b.v. taakstelling, inzet op taken, loon- en prijsindex vastgesteld 8,4 fte	8,4 fte	8,4 fte	8,4 fte	

Zorgen voor ondersteuning

Opgaven	Uitgangspunten 2023 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2024 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2025 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2026 e.v. (Begroting 2024)	Risico
Zorgen voor ondersteuning					
Huishoudelijke ondersteuning	Groei van 7% in klijantaantallen en uitgaven met 6,5%	Groei van 5% in klijantaantallen en uitgaven met 5%	Groei van 5% in klijantaantallen en uitgaven met 5%	Groei van 5% in klijantaantallen en uitgaven met 5%	
Hulpmiddelen	Stijging aantal rolstoelen nihil. De uitgaven stijgen met 13,1%. De groei van het aantal woonvoorzieningen koop komt naar verwachting uit op 8% en het aantal woonvoorzieningen huur op 5% (gem. 7%). De groei op de uitgaven bedraagt 15,9%.	Stijging aantal rolstoelen nihil. De uitgaven stijgen met 5%. De groei van het aantal woonvoorzieningen koop komt naar verwachting uit op 5% en het aantal woonvoorzieningen huur op 5%. De groei op de uitgaven bedraagt 5%.	Stijging aantal rolstoelen nihil. De uitgaven stijgen met 5%. De groei van het aantal woonvoorzieningen koop komt naar verwachting uit op 5% en het aantal woonvoorzieningen huur op 5%. De groei op de uitgaven bedraagt 5%.	Stijging aantal rolstoelen nihil. De uitgaven stijgen met 5%. De groei van het aantal woonvoorzieningen koop komt naar verwachting uit op 5% en het aantal woonvoorzieningen huur op 5%. De groei op de uitgaven bedraagt 5%.	
Vervoer	Het aantal individuele vervoersvoorzieningen stijgt met maximaal 2% en de uitgaven met 13,7%. Het aantal mensen met een indicatie collectief vervoer stijgt met naar verwachting met 5%. Conform de begroting Stroomlijn stijgen de uitgaven van het collectief vervoer stijgen met 21,9%.	Het aantal individuele vervoersvoorzieningen stijgt met maximaal 4% en de uitgaven met 10%. Het aantal mensen met een indicatie collectief vervoer stijgt met naar verwachting met 5%. Conform de begroting Stroomlijn stijgen de uitgaven van het collectief vervoer stijgen met 5%.	Het aantal individuele vervoersvoorzieningen stijgt met maximaal 4% en de uitgaven met 10%. Het aantal mensen met een indicatie collectief vervoer stijgt met naar verwachting met 5%. Conform de begroting Stroomlijn stijgen de uitgaven van het collectief vervoer stijgen met 5%.	Het aantal individuele vervoersvoorzieningen stijgt met maximaal 4% en de uitgaven met 10%. Het aantal mensen met een indicatie collectief vervoer stijgt met naar verwachting met 5%. Conform de begroting Stroomlijn stijgen de uitgaven van het collectief vervoer stijgen met 5%.	
Begeleiding, kortd. verblijf en pers.verzorging	Het aantal klanten met individuele begeleiding groeit met 2,5% en de uitgaven met 6,1%. Voor dagbesteding groeit het aantal klanten met 5% en de uitgaven met 7,4%.	Het aantal klanten met individuele begeleiding groeit met 2,5% en de uitgaven met 5%. Voor dagbesteding groeit het aantal klanten met 5% en de uitgaven met 4,5%.	Het aantal klanten met individuele begeleiding groeit met 2,5% en de uitgaven met 5%. Voor dagbesteding groeit het aantal klanten met 5% en de uitgaven met 4,5%.	Het aantal klanten met individuele begeleiding groeit met 2,5% en de uitgaven met 5%. Voor dagbesteding groeit het aantal klanten met 5% en de uitgaven met 4,5%.	
Apparaatlasten	De formatie volgt in omvang de groei van de aantallen van de betreffende taak.				

Bedrijfsvoering

Opgaven	Uitgangspunten 2023 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2024 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2025 (Begroting 2024)	Uitgangspunten 2026 e.v. (Begroting 2024)	Risico
Overhead					
Overhead	De omvang van de overhead is ongeveer 37%. De formatie van de overhead volgt voor 37% de groei van de aantallen van de betreffende primaire proces onderdelen.				

Bijlage F Beleidsindicatoren

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft verplicht voor om een standaard set van (beleids)indicatoren in de begroting en het jaarverslag op te nemen. Doel hiervan is de begrotingen en jaarstukken inzichtelijker te maken voor bestuurders en een betere onderlinge vergelijkbaarheid mogelijk te maken. De gegevens komen van Waar Staat Je Gemeente (WSJG), peildatum maart 2023: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording>. In deze begroting zijn de beleidsindicatoren van het sociaal domein opgenomen.

Indicator	Jaar	Alblasserdam	Dordrecht	Hardinxveld-Giessendam	H.I. Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht
Banen	2021	759	781,1	757,9	482,3	741,3	927	752,8
Netto arbeidsparticipatie	2022	74,8%	70,2%	75,9%	76,9%	73,6%	73,8%	71,0%
Werkloze jongeren	2021	1 %	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %	2 %
Personen met een bijstandsuitkering	2021	286	520,7	163,1	216,4	275,8	308,6	286
Lopende re-integratievoorzieningen	2020	122	238,1	61,8	87	116,3	153,9	192,2
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	2022	620	790	620	520	690	890	780

Toelichting op de indicatoren

Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.

Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. De cijfers zijn afkomstig van het CBS.

Personen met een bijstandsuitkering

Een uitkering op grond van de Participatie wet. De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Lopende re-integratievoorzieningen

Een re-integratievoorziening is een voorziening die door een gemeente wordt ingezet, nadat de gemeente heeft vastgesteld dat een cliënt een belemmering heeft die directe arbeidsinschakeling bemoeilijkt. De voorziening is erop gericht de afstand tot de arbeidsmarkt van een cliënt te verkleinen, waarbij het doel op de lange termijn altijd arbeidsinschakeling is. Het is niet relevant of een voorziening door de gemeente zelf wordt uitgevoerd of dat deze door de gemeente wordt ingekocht.

Cliënten met een maatwerkarrangement WMO

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Bijlage G Begrotingssubsidies

In deze bijlage zijn de subsidies opgenomen, die worden verstrekt op basis van de begroting. Dit is één van de juridische grondslagen voor het verstrekken van een subsidie. Er is opgenomen welke organisatie het betreft en welk (maximaal) subsidiebedrag erbij hoort.

De GR Sociaal heeft op dit moment twee begrotingssubsidies. Die worden hieronder benoemd.

- Stichting Cliëntenraad regio Drechtsteden/Regionale Adviesraad Wmo Drechtsteden € 150.000

Tot en met 2022 kregen beide raden allebei subsidie vanuit de GR Sociaal. Dit telde op tot circa € 150.000. Vanaf 2023 zijn deze twee adviesraden samengevoegd. Er wordt verwacht dat dit efficiency te bewerkstelligd en dat hierdoor het subsidiebedrag lager uitvalt. Het bedrag van € 150.000 wat nu al subsidiebedrag opgenomen is, moet als maximum worden gezien.

- Stichting Urgente Noden (exclusief sociaal leenfonds) € 66.000.